

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი

რევაზი ხვედელიძე

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სოციალური მუშაობის
პროგრამების (ბაკლავრიატი/მაგისტრატურა)
კურსდამთავრებულთა ძირითადი გამოწვევები, სოციალური
მომსახურების სააგენტოში

სოციალური მუშაობა

სამაგისტრო ნაშრომი შესრულებულია სოციალური მუშაობის მაგისტრის
აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად

ხელმძღვანელი: თამარ მახარაძე, თსუ-ს სოციალურ და
პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ასოცირებული პროფესორი

თბილისი

2018

ანოტაცია

მოცემული ნაშრომი მიზნად ისახავდა, იმ მთავარი გამოწვევების შესწავლას, რომლებიც სოციალური მომსახურების სააგენტოში დღესდღეობით აქვთ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულ სოციალურ მუშაკებს. ასვე იმის შესწავლას თუ რამდენად არიან მზად თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულები პრაქტიკისათვის, კონკრეტულად კი სოციალური მომსახურების სააგენტოში სამუშაოდ.

კვლევის მონაწილეები არიან სოციალური მომსახურების სააგენტოში დასაქმებული თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სოციალური მუშაობის (ბაკალავრიატისა და მაგისტრატურის) კურსდამთავრებულები. ასევე სოციალური მომსახურების სააგენტოს უფროსი სოციალური მუშაკები და ექსპერტები. კვლევა ჩატარებულია თბილისში თვისებრივი კვლევის მეთოდის გამოყენებით. კვლევის ინსტრუმენტია სიღრმისეული ინტერვიუს გზამკვლევი.

კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ თბილისის სოციალური მომსახურების სააგენტოში დასაქმებული სოციალური მუშაკების მთავარი გამოწვევები უკავშირდება სამუშაო პირობებს, სოციალური მუშაკების კადრების ნაკლებობას და მათი მოვალეობების სიმრავლეს. ასევე კვლევის შედეგად გამოიკვეთა, რომ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კურსდამთავრებული სოციალური მუშაკები, მეტწილად მზად არიან სოციალური მომსახურების სააგენტოში სამუშაოდ.

Annotation

The aim of this paper is to analyze the main challenges, that have Tbilisi State University's graduate social workers in social service agency. Also to analyze how ready they are for practice, concretely in a social service agency.

The interviewees were conducted with graduates of Tbilisi State University's social work's programmes (baccalaureate and master's studies), who are employed in a social service agency, also senior social workers and experts. The reseach conducted in Tbilisi. The instrument of this research is guidelines of depth interviews.

The main findings of this research are, that main challenges are connected with difficult working conditions, lack of social workers and lots of responsibility. Also Tbilisi State University's graduate social workers are mostly ready to work in a social service agency.

შინაარსი

ანოტაცია	2
Annotation	3
შესავალი	6
საკითხის აქტუალობა	9
საქართველოში სოციალური დაცვის სფეროში არსებული ძირითადი გამოწვევები	9
პრაქტიკისათვის მზაობა	16
კვლევის მიზანი და ამოცანები	22
კვლევის მიზანი	22
კვლევის ამოცანები:	22
კვლევის მეთოდოლოგია	23
კვლევის მეთოდი	23
კვლევის ინსტრუმენტი	23
კვლევის მონაწილეები	23
კვლევის არეალი	23
კვლევის პროცედურა	23
კვლევის შეზღუდვები	24
მონაცემთა ანალიზი	24
კვლევის შედეგების ანალიზი	25
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კურსდამთავრებული სოციალური მუშაკების ძირითადი გამოწვევები სოციალური მომსახურების სააგენტოში, სოციალური მუშაკების პერსპექტივიდან	25
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულ სოციალურ მუშაკთა მზაობა პრაქტიკისათვის სოციალური მომსახურების სააგენტოში	33
თბილისის სოციალური მომსახურების სააგენტოში არსებული ძირითადი გამოწვევები უფროსი სოციალური მუშაკების პერსპექტივიდან	36
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულ სოციალურ მუშაკთა პრაქტიკისათვის მზაობა სოციალური მომსახურების სააგენტოში, უფროსი სოციალური მუშაკების პერსპექტივიდან	39
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კურსდამთავრებული სოციალური მუშაკების ძირითადი გამოწვევები სოციალური მომსახურების სააგენტოში, სფეროს ექსპერტების პერსპექტივიდან	41

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულ სოციალურ მუშაკთა პრაქტიკისათვის მზაობა სოციალური მომსახურების სააგენტოში, სფეროს ექსპერტების პერსპექტივიდან.....	46
ძირითადი მიგნებები.....	49
დასკვნა და რეკომენდაციები	51
ბიბლიოგრაფია	55
დანართი 1.....	57
დანართი 2.....	61

შესავალი

სოციალური მომსახურების სააგენტო სახელმწიფო ორგანიზაციაა, რომელიც საქართველოში არსებულ სოციალურ და ჯანდაცვის პროგრამებს უწევს ადმინისტრირებას. ის ჯანდაცვის სამინისტროს ერთ-ერთ უწყებას წარმოადგენს და პასუხისმეგებელია, რამდენიმე სოციალურად და პოლიტიკურად სახელმწიფოსათვის მნიშვნელოვან საკითხზე. სოციალური მომსახურების სააგენტო მთელი ქვეყნის მასშტაბით მოქმედებს და საკმაოდ მსხვილ სერვისების მიმწოდებელ ორგანიზაციას წარმოადგენს შესაბამისი სოციალური ჯგუფებისათვის. (ssa.gov.ge, 2018) აქედან გამომდინარე ამ სახელმწიფო სტრუქტურის როლი, ქვეყნის სოციალური პოლიტიკის განხორციელებაში მნიშვნელოვანია.

თავის მხრივ სოციალური მომსახურების სააგენტოს ფუნქციონირებაში დიდი წვლილი შეაქვთ სოციალურ მუშაკებს, რომლებიც რამდენიმე მნიშვნელოვან საკითხზე მუშაობენ. (EMC, 2017) ეს ნაშრომი შეეხება სწორედ სოციალური მომსახურების სააგენტოში დასაქმებულ იმ სოციალურ მუშაკებს, რომლებმაც დაასრულეს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბაკალავრიატის ან მაგისტრატურის, სოციალური მუშაობის კურსი, მათ გამოწვევებს, პროფესიულ საქმიანობაში არსებულ სირთულეებს და მზაობას პრაქტიკული სამუშაოსთვის.

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში სოციალური მუშაობის პროგრამებით სწავლება ყველაზე ადრე დაინერგა. (მატბერაშვილი, 2011) საინტერესოა რამდენად მოერგო თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სოციალური მუშაობის პროგრამები იმ პრაქტიკულ რეალობას რაც დღესდღეობით სოციალური მუშაობის ველზე არსებობს. ამ შემთხვევაში კვლევის ამოცანაა შეისწავლოს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში მიღებული აკადემიური ცოდნის თავსებადობა სოციალური მომსახურების სააგენტოს სამუშაო პრაქტიკასთან, რადგან ხშირად გამოითქმის მოსაზრებები, რომ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კურსდამთავრებული სოციალური მუშაკები მიღებულ აკადემიურ ცოდნას, პრაქტიკული სამუშაოს შესრულების დროს საკმარისად ვერ იყენებენ. (EMC, 2017)

რაოდენობრივად სოციალური მომსახურების სააგენტო საქართველოში ყველაზე მსხვილი ორგანიზაციაა, რომელიც სოციალურ მუშაკებს ქირაობს. (შატბერაშვილი, 2011) აქ დასაქმებული სოციალური მუშაკების მოვალეობებში ძირითადად ბავშვთა მეურვეობისა და მზრუნველობის, ასევე ბავშვთა დაცვის საკითხები შედის. ამის გარდა სოციალური მუშაკის მოვალეობები მოიცავს ბავშვის შვილად აყვანასთან დაკავშირებული მოვალეობების განხორციელებას, მეურვის არ მყოლი არასრულწლოვნის თანხლებას მისი დაკითხვის შემთხვევაში, ბავშვის ოჯახიდან გამოყვანის და სახელმწიფო ზრუნვაში განთავსების საკითხების რეგულირებას და სხვა, არამარტო პროცედურულად რთულ, არამედ ფორმალურ საკითხებს. (EMC, 2017)

სოციალური მუშაობა საქართველოში შედარებით ახალი პროფესიაა. სოციალური მომსახურების სააგენტო ერთ-ერთი პირველი ორგანიზაციაა სადაც ამ პროფესიამ ფეხი მოიკიდა. სოციალური მუშაობის, როგორც პროფესიის საჭიროება ბავშვთა დაცვის სფეროში გაჩნდა და სახელმწიფომ სოციალური მუშაკების დაქირავება გადაწყვიტა. სოციალური მუშაობის საუნივერსიტეტო პროგრამა პირველად თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში 2006 წელს გაჩნდა. (შატბერაშვილი, 2011) პროფესიის სიახლის, ამ პროფესიაზე ცოდნის ნაკლებობის და აკადემიური ცოდნის წარმოების 2006 წლამდე არ ქონის გამო, სოციალური მუშაობა დღესდღეობითაც დგას სხვადასხვა გამოწვევების წინაშე, მათ შორის სოციალური მომსახურების სააგენტოში. ამ ნაშრომის მიზანი სწორედ ამ გამოწვევების შესწავლაა, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის, სოციალური მუშაობის პროგრამების ფარგლებში მიღებული ცოდნის, პრაქტიკაში გამოყენებადობასთან ერთად.

სოციალური მუშაკებისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს სწორად გადანაწილებულ სამუშაო საათებსა და სამსახურებრივ დატვირთვას. (EMC, 2017) ნათია ფარცხალაძის მიხედვით, სოციალურ მუშაკს სოციალური მომსახურების სააგენტოში თვეში საშუალოდ 88 საქმეზე უწევს მუშაობა, რაც მნიშვნელოვნად აღემატება სტანდარტულად რეკომენდირებულ საქმეების რაოდენობას. (Partskhaladze, 2017)

იმისათვის რომ რთულ და მრავალპროფილურ საკითხებზე მუშაობას თავი წარმატებით გაართვან, მნიშვნელოვანია პროფესიული კვალიფიკაციის სათანადო

დონე, სწორად დაგეგმილი სოციალური პოლიტიკა, დეტალურად/სწორად გაწერილი უფლება-მოვალეობები და შესაბამისი სამუშაო პირობები. ხშირ შემთხვევაში სოციალურ მუშაკებს უწევთ ნორმაზე მეტი სამუშაო, რაც კადრების სიმცირით არის განპირობებული. (EMC, 2017)

ამ თემაზე საქართველოში ჩატარებული ბოლო კვლევის მიხედვით, რომელიც „ადამიანის უფლებების სწავლების და მონიტორინგის ცენტრმა“ 2017 წლის დეკემბერში გამოაქვეყნა, სოციალური მომსახურების სააგენტოში სულ დასაქმებულია 19 უფროსი სოციალური მუშაკი და 219 სოციალური მუშაკი. (EMC, 2017) ამ დოკუმენტის მიხედვით, სოციალური მომსახურების სააგენტოს მიერ დაქირავებული სოციალური მუშაკების რიცხვი გაზრდილია 2011 წელთან შედარებით. სწორედ 2011 წელს საქართველოს სოციალურ მუშაკთა ასოციაციამ ჩაატარა კვლევა, რომელიც წარმოადგენდა სოციალური მუშაობის სიტუაციურ ანალიზს საქართველოში. ამ კვლევის თანახმად, 2011 წელს სოციალური მომსახურების სააგენტოში სულ დასაქმებული იყო 195 სოციალური მუშაკი. (შატბერაშვილი, 2011) მიუხედავად ამ წლების განმავლობაში სოციალური მუშაკების გაზრდილი რაოდენობისა, სფეროს ექსპერტები და არასამთავრობო ორგანიზაციები სოციალური მომსახურების სააგენტოში, სოციალური მუშაკების კადრების სიმცირეზე საუბრობენ. (EMC, 2017)

აღნიშნული ნაშრომი ზემოთ დასახელებულ რამდენიმე პრობლემასთან და გამოწვევასთან ერთად, შეეხება იმ საკითხს, თუ რამდენად არიან მზად სოციალური მომსახურების სააგენტოში სამუშაოდ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სოციალური მუშაობის პროგრამების: ბაკალვრიატისა და მაგისტრატურის კურსდამთავრებულები.

საკითხის აქტუალობა

საქართველოში სოციალური დაცვის სფეროში არსებული ძირითადი გამოწვევები

ბავშვთა დაცვა სოციალური მუშაობის ერთ ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან დარგად ითვლება არამ ხოლოდ საქართველოში, არამედ მთელ მსოფლიოში. (Whitaker, 2012) საქართველოში აღნიშნული საკითხი უამრავ კომლექსურ პრობლემას მოიცავს, რომლებიც ერთმანეთთან სხვადასხვა კუთხით არიან დაკავშირებულნი. (ნამიჭეიშვილი, 2014) ამის მიუხედავად პასუხისმგებლობა ბავშვთა დაცვის სისტემაზე და შესაბამისად ბავშვებზეც, რომლებიც ამ სისტემისაგან დაცვას მოელიან, სოციალური მომსახურების სააგენტოს ეკისრება, რადგან ეს უწყება ითვლება ბავშვთა დაცვის პოლიტიკის მთავარ აქტორად სახელმწიფოს მხრიდან. საქართველოში ზოგადად ბავშვთა დაცვის სფეროში დღესდღეობით რამდენიმე მნიშვნელოვანი გამოწვევა არსებობს, რომელთა შესახებაც ქვემოთ ვისაუბრებ.

ბოლო კვლევებით დგინდება, რომ საქართველოში ბავშვთა სიღარიბე მაღალია, (მშვიდლობაძე, 2016) რაც კიდევ უფრო ზრდის რისკებსა და პასუხისმგებლობებს. გაეროს ბავშვთა ფონდის 2016 წლის “მოსახლეობის კეთილდღეობის კვლევაში” ნათქვამია, რომ ფარდობითი სიღარიბის მიხედვით ერთ ან ორბავშვიანი ოჯახების 24.5% ღარიბია, ხოლო თუკი საქმე ეხება სამ ან მეტ ბავშვიან ოჯახებს აქ სიღარიბეში მცხოვრებთა პროცენტულობა იზრდება და 32%-ს აღწევს. ამავე კვლევის ერთ-ერთი რეკომენდაციის მიხედვით, სოციალური გარიყულობა რომ აღმოიფხვრას მნიშვნელოვანია შემუშავდეს ბავშვთა დაცვის სტრატეგია რომელიც მრავალმომცველი და ბავშვთა უფლებების კონვენციასთან შესაბამისობაში იქნება. ეს ყოველივე კი იმისთვისაა საჭირო, რომ სიღარიბეში მცხოვრები ბავშვები დგანან განსაკუთრებული რისკის წინაშე, ვერ შეინარჩუნონ ჯანმრთელობა ან ვერ მიიღონ შესაბამისი აკადემიური განათლება. (მშვიდლობაძე, 2016)

საქართველოში არსებობს ბავშვზე ძალადობის პრობლემაც. გაეროს ბავშვთა ფონდის ჩატარებული კვლევის მიხედვით, რომელიც 2013 წელს ჩატარდა ბავშვთა მიმართ

ძალადობა საქართველოში მიღებული ფენომენია. (დვალიშვილი, 2013) ქართული საზოგადოების 45% მიიჩნევს, რომ ბავშვის მიმართ ფიზიკური ძალადობა დასაშვებია. ასეთ აზრზე კი უფრო მეტად ქალები არიან, ვიდრე კაცები. საზოგადოებაში გავრცელებული აზრი, რომ ოჯახში, თუნდაც ბავშვზე ძალადობა ხდებოდეს, ჩარევა გაუმართლებელია იმ პროფესიონალებშიც კოპულარულია, რომლებიც ბავშვის აღზრდაში არიან ჩართულნი. სწორედ ამიტომ საქართველოში ბავშვზე ძალადობა მიმდინარეობს ისე, რომ არ ბადებს კითხვებს და მზარდია ძალადობრივი გარემოს მიმართ მიმღებელი დამოკიდებულებაც. (დვალიშვილი, 2013)

საქართველოს სახალხო დამცველის 2016 წლის ანგარიშის მიხედვით, ბავშვთა დაცვის სფეროში გამოწვევას წარმოადგენს სოციალური მომსახურების სააგენტოს, სოციალური მუშაკების მხრიდან ძალადობის მსხვერპლ ბავშვთა გამოვლენა. ამ საკითხთან დაკავშირებით სახალხო დამცველი მიიჩნევს, რომ სოციალური მომსახურების სააგენტოს სოციალური მუშაკები გადამზადებას/კვალიფიკაციის ამაღლებას საჭიროებენ. (საქართველოს სახალხო დამცველი, 2016)

გაეროს ბავშვთა ფონდის კიდევ ერთი კვლევის მიხედვით, რომელიც 2016 წლის ნოემბერში გამოიცა, ბავშვთა მიმართ ძალადობა ქართულ საზოგადოებაში გავრცელებული სოციალური ნორმებითაა გამყარებული. (ჯეპრა. აი ერ სი(ARC), 2016) ამავე კვლევის მიხედვით, მშობლები თუ ბავშვზე მოძალადე სხვა პირები უმრავლეს შემთხვევაში დარწმუნებულები არიან, რომ ძალადობა ბავშვისთვის დადებითად იმოქმედებს. კვლევის მიხედვით, ბავშვზე ძალადობის მაღალი დონის შემცირება შეუძლებელია საზოგადოებრივი ნორმების გადაფასების გარეშე. ასევე კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ ბავშვზე განხორციელებული ძალადობის გრძელვადიან პერპექტივაში ცალსახად უარყოფითი გავლენის დანახვა ქართული საზოგადოების დიდ ნაწილს არ შეუძლია. (ჯეპრა. აი ერ სი(ARC), 2016)

რთული მდგომარეობაა ბავშვთა მიმართ ძალადობის კუთხით სკოლებში. საქართველოს სახალხო დამცველის სპეციალური ანგარიშის მიხედვით, რომელიც 2017 წელს გამოქვეყნდა. ანგარიშის მიხედვით სკოლებში ფიქსირდება ფსიქოლოგიური და ფიზიკური ძალადობის მაგალითები, როგორც მოსწავლეებს შორის ასევე

მოსწავლეებზე იმ ზრდასრული პირების მხრიდან რომლებთანაც მოსწავლეები ხშირ და მჭიდრო კონტაქტში არიან. სახალხო დამცველის მიხედვით, სკოლის თანამშრომლები დროულად ვერ ახერხებენ სკოლებში ძალადობის ფაქტების გამოვლენას, ასევე რთული მდგომარეობაა ძალადობის პრევენციის მხრივაც. (საქართველოს სახალხო დამცველი, 2017)

საქართველოში რთული მდგომარეობაა შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე (შშმ) ბავშვების და სპეციალური სასწავლო საჭიროებების მქონე (სსსმ) ბავშვების განვითარების მხრივაც. გავრცელებულია მათ მიმართ სტიგმა და დისკრიმინაცია რაც ინსტიტუციური, კულტურული და სოციალური ფაქტორებითაა განპირობებული. (ISSA სოციალური კვლევისა და ანალიზის ინსტიტუტი, 2016) შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ბავშვებზე ინფორმაციის ნაკლებობას ხშირად განიცდიან მათი მშობლები, ასევე დაბალია ცნობიერება მათ შესახებ საზოგადოებაშიც. შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ბავშვები ხშირად იზოლირებულნი რჩებიან სოციალური გარემოდან, რაც მათი მშობლების სტრესული გამოცდილებების შედეგაცაა, რადგან გარემო მათ შვილებს ნეგატიურად ხვდება. სკოლებში ხშირია სტიგმის და დისკრიმინაციის (როგორც პოზიტიური ასევე ნეგატიური) მაგალითები. (ISSA სოციალური კვლევისა და ანალიზის ინსტიტუტი, 2016) კვლევის მიხედვით ამ კუთხით სტიგმა დისკრიმინაციის დაუძლეველობის ერთ-ერთი მთავარი ფაქტორი სუსტი სახელმწიფო პოლიტიკაა. სახელმწიფო სოციალური პოლიტიკის დაგეგმვის ეტაპზე არ არის საკმარისად გათვალისწინებული შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე და სპეციალური საჭიროებების მქონე მოსწავლეების საჭიროებები. (ISSA სოციალური კვლევისა და ანალიზის ინსტიტუტი, 2016) აღნიშნული მიზეზების გამო ხშირად სახელმწიფო სისტემების მხრიდან შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ბავშვების ხილვადობა ნაკლებია.

კიდევ ერთი რთული გამოწვევა, რომელიც ბავშვთა დაცვის სფეროში არსებობს ქუჩაში მცხოვრებ და მომუშავე ბავშვებს შეეხება. ხშირ შემთხვევაში ისე ხდება, რომ ბავშვები რომლებიც ქუჩაში ცხოვრობენ ან მუშაობენ საზოგადოების მხრიდან სტიგმის მსხვერპლნი ხდებიან და ისინი აღარ აღიქმებიან ისე, როგორც ჩვეულებრივი ბავშვები.

(ღვედაშვილი, 2016) სოციალური მომსახურების სააგენტოს მონაცემების მიხედვით, 2014 წლიდან 908 ბავშვი ცხოვრობს და მუშაობს ქუჩაში. (ნაჭყებია, 2017)

საქართველოში სოციალური მომსახურების სააგენტოს ფარგლებში, ქუჩაში მცხოვრებ და მომუშავე ბავშვებზე მუშაობს სულ ოთხი მობილური ჯგუფი. მათგან სამი თბილისში და ერთი ქუთაისში. (ნაჭყებია, 2017) ასევე უნდა აღინიშნოს, რომ ამ კუთხით კანონმდებლობის აღსრულების პრობლემა დგას. ბავშვების მათხოვრობაში ჩაბმის გამო სახალხო დამცველის ანგარიშის მიხედვით, რომელიც საქართველოში ბავშვთა უფლებრივ მდგომარეობას აღწერს, 2016 წელს სულ ერთი სისხლის სამართლის საქმეა აღძრული, რაც არაადეკვატურად დაბალი მაჩვენებელია. (საქართველოს სახალხო დამცველი, 2016) არ არის საკმარისი სერვისებიც, რომლებსაც სახელმწიფო ქუჩაში მცხოვრებ და მომუშავე ბავშვებს შესთავაზებდა. (ნაჭყებია, 2017)

თვალშისაცემია, ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელი ბავშვების განსაკუთრებული მოწყვლადობა. ხშირია შემთხვევები, როდესაც რომა თემის წევრი ბავშვები მათხოვრობენ და მუშაობენ ქუჩაში, თუმცა, არანაკლებ ხშირია ასეთი მაგალითები ეთნიკურად ქართველი ბავშვების შემთხვევაშიც. მიუხედავად ამისა აღნიშნული ჯგუფის წარმომადგენელი ბავშვები სახელმწიფო სისტემიდან გარიყულები და უხილავები რჩებიან. (Partskhaladze, 2017) სიტუაციას ამძიმებს ისიც, რომ რომა ბავშვებს უმეტეს შემთხვევებში არა აქვთ პირადობის დამადასტურებელი მოწმობები შესაბამისად, არ შეუძლიათ სახელმწიფო სერვისებით სარგებლობა. (ნაჭყებია, 2017)

ამასთან ერთად, სფეროს ექსპერტები საუბრობენ იმის შესახებ, რომ ქუჩაში მცხოვრები და მომუშავე ბავშვების პრობლემა სახელმწიფო დღის წესრიგის ნაწილი სამწუხაროდ ვერ გახდა. (ნამიჭეიშვილი, 2014)

ზემოთ მოყვანილიდან გამომდინარე შეგვიძლია ვთქვათ, რომ საქართველოში დიდია შანსი განსაკუთრებით ხშირად დაირღვეს ბავშვის უფლებები, რომლებიც გაეროს ბავშვთა უფლებათა კონვენციაშია გაწერილი. კერძოდ კი მისი ოთხი ძირითადი პრინციპი:

- მონაწილეობა: მონაწილეობის უფლება.

- შესაძლებლობების გამოვლენა: ჩვენი უფლება, ჩამოვყალიბდეთ იმად, ვინც ვართ. მშობელთა უფლებების დაცვა.
- ნორმალური ცხოვრების პირობები: სიცოცხლის შენარჩუნების უფლება.
- ზიანისაგან დაცვა: დაცვის უფლება. (გოლობი, 2013)

მნიშვნელოვანია, რომ ამ გამოწვევებს სრულფასოვნად სწორედ ბავთა დაცვის სისტემამ, კერძოდ სოციალური მომსახურების სააგენტომ უპასუხოს.

2014 წელს ჩატარებულ კვლევაში, რომელიც “ძლიერი კოალიცია ბავშვის კეთილდღეობის” ფარგლებში ევროკავშირის მხარდაჭერით ჩატარდა ნათქვამია, რომ სოციალური მომსახურების სააგენტოში არსებული სისტემური პრობლემები არ იძლევა პრევენციული ღონისძიებების გატარების შესაძლებლობას რისკის ქვეშ მყოფ ბავშვთა დაცვის კუთხით. სოციალური მომსახურების სააგენტოს ის სერვისები, რომლებიც შეიძლება პრევენციულად განვიხილოთ: კვების ვაუჩერი, დღის ცენტრი და ადრეული ჩარევა შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ბავშვების შემთხვევაში საკმარისი არაა. ეს პრევენციული კომპონენტები ოჯახის გაძლიერების კომპონენტებთან არ არის შერწყმული, რაც კვლევის მიხედვით, მათი ეფექტურად მოქმედების შემაფერხებლად შეიძლება განვიხილოთ. ამასთან აღნიშნულია, რომ ოჯახისაგან ბავშვის განშორების პრევენციისათვის აუცილებელია პირველადი ჯანდაცვის, სამშობიარო სახლებისა და სკოლების ჩართულობა. კვლევის მიხედვით ექსპერტებისაგან რეკომენდირებულია სოციალური მუშაკის არსებობა ადგილობრივ თვითმმართველობებში, რათა მოხდეს ინფორმაციის სწორად დამუშავება და გადაცემა, პირველადი ადვოკატირება და შემთხვევებისათვის სწორი მიმართულების მიცემა. (ნამიჭეიშვილი, 2014)

ამავე კვლევის ფარგლებში, ერთ-ერთი ექსპერტის მხრიდან გაჟღერებულია მოსაზრება, რომ საჭიროა სოციალური მუშაკის მომსახურების მიღების დეცენტრალიზაცია, რადგან გამოკვეთილია საჭიროება, რომ სოციალური მუშაკები არა მხოლოდ რაიონულ არამედ უფრო დავიწროვებულ სოფლის ან თემის დონეზე მუშაობდნენ. ამ რეფორმას მნიშვნელოვნად მიიჩნევენ მუნიციპალიტეტის სამსახურის წარმომადგენლებიც, თუკი იქნება ამისათვის საჭირო შესაბამისი ფინანსური მხარდაჭერა. (ნამიჭეიშვილი, 2014)

გარკვეული ბარიერები არსებობს სოციალური სერვისების მიღების კუთხითაც. გაეროს ბავშვთა ფონდის 2010 წელს ჩატარებული კვლევის მიხედვით, რომელიც სწორედ სოციალური ბარიერებისადმი ხელმისაწვდომობის მდგომარეობას აღწევდა განსაკუთრებით მოწყვლადი ჯგუფებისადმი დადგინდა, რომ საკმაოდ მაღალია იმ ოჯახების რიცხვი, რომელიც მიმართავს სახელმწიფოს სოციალურად დაუცველის სტატუსის და შესაბამისად ფულადი დახმარების მისაღებად (96%), მიუხედავად ამისა კვლავ რჩებიან ადამიანები, რომელთაც ესაჭიროებათ ამ მიზნობრივი პროგრამით დახმარება, მაგრამ არ მიმართავენ სოციალური მომსახურების სააგენტოს. ამის ძირითადი მიზეზებია ინფორმაციის არ ფლობა ან არასწორი ინფორმაციის ფლობა ამ პროგრამის შესახებ (76%), ხოლო დანარჩენ 24%-ს სმენია სოციალურად დაუცველთა მონაცემთა ბაზის შესახებ, თუმცა, მისთვის მაინც არ მიუმატავს სახელმწიფო სისტემის მიმართ უნდობლობის ან ინფორმაციის არასრულფასოვნად ფლობის გამო. ეს მონაცემები ძალიან მნიშვნელოვანია, რადგან თითოეული ამ განსაკუთრებით მოწყვლად შინამეურნეობებში შედიან ბავშვებიც. (Unicef, 2010)

ამავე კვლევის მიხედვით, განსაკუთრებით ღარიბ ოჯახებში დგას ბავშვების მიმართ არასათანადოდ მოპყრობის პრობლემა, გამოკითხულთა 13%-მა ფიზიკური საფრთხე შეუქმნა ბავშვს კვლევის ჩატარებამდე ერთი კვირის განმავლობაში. ასევე ამ ოჯახების სკოლამდელი ასაკის ბავშვების უმეტესობას (69%) არ მიუწვდება ხელი საბავშვო წიგნებზე, ხოლო 3-5 წლამდე ასაკის ბავშვების 78% ჩამორჩება განვითარების თვალსაზრისით. (Unicef, 2010)

ასევე აღნიშნული კვლევის მიხედვით, ათი გამოკითხულიდან მხოლოდ ერთს სმენია სოციალური მუშაკის არსებობის შესახებ, ხოლო მათ შორის ვისაც სოციალური მუშაკის შესახებ სმენია 62%-მა არ იცის კონკრეტულად რა საქმიანობას ეწევა იგი, ხოლო 52%-მა არ იცის სად უნდა მიმართოს სოციალურ მუშაკს. (Unicef, 2010)

ზემოთ ჩამოთვლილი გამოწვევებისა და პრობლემების როგორც სიმრავლის ასევე სიმძიმის გათვალისწინებით, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ ბავშვთა დაცვის სფეროში საქართველოში რთული მდგომარეობაა. სოციალური მომსახურების სააგენტო ჯეროვნად ვერ პასუხობს ყველა ამ გამოწვევას სხვადასხვა მიზეზების გამო.

(ნამიჭეიშვილი, 2014) შესაბამისად ამ თემის მნიშვნელობა და პრობლემატურობა კიდევ უფრო იზრდება.

საქართველოს სახალხო დამცველის 2016 წლის ანგარიშის მიხედვით პრობლემებია შეძლადული შესაძლებლობის მქონე ადამიანების უფლებების დაცვით კუთხით. ანგარიშის მიხედვით სტატისტიკა რომელსაც საქართველოს მთავრობა აწარმოებს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირების შესახებ, ძირითადად ეყრდნობა მოსახლეობის საყოველთაო აღწერებისას მიღებულ ინფორმაცია და არის გამოკვეთილი შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა სპეციფიკური საჭიროებები. (საქართველოს სახალხო დამცველი, 2016)

გარდა ამისა პრობლემებია შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ადამიანების უფლებების დაცვის კუთხით საქართველოში არსებულ პანსიონატებში. სახალხო დამცველი აღნიშნავს, რომ ასეთ პანსიონატებში ადამიანების უფლებების დარღვევის ალბათობა მაღალია რადგან არ არის შესაბამისი რაოდენობის და კვალიფიკაციის კადრები. ასეთ დაწესებულებებში არ მუშაობენ სოციალური მშაკები და ფსიქოლოგები. (საქართველოს სახალხო დამცველი, 2016)

შეძლადული შესაძლებლობის მქონე ქალებზე ძალადობა საქართველოში ერთ ერთი მწვავე სოციალური პრობლემაა. ორგანიზაცია “ძალადობისგან დაცვის ეროვნული ქსელის მიხედვით” კვლევის მიხედვით შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ქალებს არ მიუწვდებათ ხელი მართმსაჯულების აღსრულების საშუალებებზე, მათ შორის პოლიციასთან კომუნიკაციაზე. (აბაშიძე, 2016) ასევე “ორგანიზაცია პარტნიორობა ადამიანის უფლებებისათვის” კვლევის მიხედვით შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ქალების მიმართ ძალადობა ხშირად დაფარული რჩება და არ არსებობს მისი გამოვლენის ეფექტიანი მექანიზმები. (გოჩიაშვილი, 2015) ამ პრობლემას თავის 2016 წლის ანგარიშში ეხმიანება სახალხო დამცველიც. (საქართველოს სახალხო დამცველი, 2016)

რთული მდგომარეობაა ხანდაზმული ადამიანების უფლებების დაცვის კუთხით. საქართველოში ხანდაზმულთა პანსიონატებში ადგილების რაოდენობა შეზღუდულია. ასევე მათი სოციალურ ეკონომიკური მდგომარეობა არაა დამაკმაყოფილებელი და

ხანდაზმულთა დიდი ნაწილი მხოლოდ პენსიის ხარჯზე ცხოვრობს, რომელიც 180 ლარს შეადგენს. ხანდაზმულებისათვის განკუთვნილი სერვისების რაოდენობა ქვეყანაში ძალიან მცირეა, რაც მდგომარეობას კიდევ უფრო ართულებს. (საქართველოს სახალხო დამცველი, 2016)

ყველა ზემოთ ჩამოთვლილი გამოწვევა დაკავშირებულია სოციალური მომსახურების სააგენტოსთან. სწორედ ამ სტრუქტურის ეფექტი ფუნქციონირება ძალიან მნიშვნელოვანია აღნიშნული პრობლემების გადაჭრის საქმეში.

პრაქტიკისათვის მზაობა.

იმისათვის, რომ გავიაზროთ, როგორ შეიძლება ერთმანეთს უკავშირდებოდეს საუნივერსიტეტო აკადემიური ცოდნა და სამუშაო ველზე არსებული პრაქტიკა მიზანშეწონილია, უცხოური გამოცდილების შესწავლა.

ქართულ რეალობაში სოციალური მომსახურების სააგენტოსა და თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტს შორის არსებობს კავშირი, რომელიც საშუალებას აძლევს სოციალური მუშაობის სტუდენტებს პრაქტიკა გაიარონ სოციალური მომსახურების სააგენტოში. (tsu.edu.ge, 2018) ეს ფაქტი თავისთავად ხელისშემწყობი უნდა იყოს პრაქტიკული სამუშაოსა და აკადემიური ცოდნის სინთეზისათვის.

ამ შემთხვევაში საინტერესოა: რამდენად მზად არიან სტუდენტები უნივერსიტეტის დამთავრების შემდეგ პრაქტიკისათვის სხვადასხვა ევროპულ ქვეყნებში. ანამარია კამპანინი და სტეფან ჰოიერმა შეისწავლეს ახალ კურსდამთავრებული სტუდენტების მზადყოფნა პრაქტიკისათვის სამ სხვადასხვა ქვეყანაში. ეს ქვეყნებია: ინგლისი იტალია და შვედეთი. მკვლევარებმა ეს ქვეყნები აარჩიეს იმის გამო, რომ სამივე მათგანში განსხვავებული სოციალური კეთილდღეობის პოლიტიკის მოდელები მოქმედებს. სოციალ-დემოკრატიული სოციალური კეთილდღეობის მოდელი შვედეთში, ესპინგ ანდერსენის კომბინირებული მოდელი იტალიაში, ხოლო ლიბერალური სოციალური კეთილდღეობის მოდელი ინგლისში. სამივე სოციალური კეთილდღეობის პოლიტიკის კურსს ახასიათებს განსხვავებული მიდგომა სოციალური მუშაობის, როგორც

აკადემიური მეცნიერებისადმი. ავტორების მიხედვით სწორედ ეს არის ძირითადი გამომწვევი მიზეზი იმისა, რომ ამ სამ ქვეყანაში სტუდენტები განსხვავებულად არიან მზად პრაქტიკული სამუშაოებისთვის. (Hojer, 2013)

იტალიური სოციალური მუშაობის პრაქტიკა შეიძლება ითქვას ყველაზე მეტად სუსტია, რადგან იტალიაში სოციალური მუშაობა ჯერ კიდევ არ არის აღიარებული როგორც ცალკე მეცნიერული დისციპლინა. იტალიური სოციალური მუშაობის პრაქტიკა, ძირითადად მორგებულია ოჯახების გაძლიერებასა და მათთვის სერვისების მიწოდებაზე. (Hojer, 2013) სოციალური მუშაობის სხვადასხვა მეთოდს ყველაზე მცირე რაოდენობით სწორედ იტალიურ უნივერსიტეტებში ასწავლიან სტუდენტებს, აქედან მომდინარეობს ავტორების ზემოდმოცემული დასკვნა.

ინგლისსა და შვედეთში სოციალური მუშაობის პროგრამების სწავლა უნივერსიტეტებში უფრო განვითარებულია. ინგლისში სოციალური მუშაობა მნიშვნელოვან პროფესიად მიიჩნევა და მათი კეთილდღეობის მოდელიდან გამომდინარე სოციალური მუშაკები ძირითადად კონცენტრირებულნი არიან სხვადასხვა მოწყვლად ჯგუფებზე. ინგლისში სტუდენტების პრაქტიკისთვის მზადყოფნა მაღალია, ამასთანავე იზრდება სოციალურ მუშაობაზე სწავლების მსურველთა რაოდენობა. შვედეთში სოციალური მუშაკები კონცენტრირებულნი არიან უფრო უნივერსალურ პროგრამებსა და საზოგადოების მთლიანობის შენარჩუნებაზე. მიუხედავად სისტემური და იდეოლოგიური განსხვავებებისა სამივე ქვეყანაში იმ კურსდამთავრებულების რიცხვი ვინც მიიჩნევს, რომ მზად არიან ველზე სამუშაოდ მზარდია. (Hojer, 2013)

სოციალური მუშაობის პრაქტიკისათვის მზადყოფნის რამდენიმე ასპექტი გამოყოფილია კატრინ ჰეიმ ახალი ზელანდიის მაგალითზე. ჰეი მიიჩნევს, რომ უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულის მზადყოფნა სოციალური მუშაობის პრაქტიკისათვის რამდენიმე ასპექტისაგან შედგება და იგი კომბინირებული ფენომენია. (Hay, 2012) ეს ასპექტებია:

- აკადემიური სწავლების შემადგენელი კომპონენტები

- პიროვნული უნარები და მახასიათებლები
- დამსაქმებელი ორგანიზაციის მიმდებლობა და ტრენინგები
- დამსაქმებელი ორგანიზაციის სტრუქტურა
- დამსაქმებელი ორგანიზაციის მოქმედების სტილი

ამასთან ერთად ჰეის მიხედვით, იმისათვის რომ შედგეს სრულფასოვანი კავშირი თეორიულ ცოდნასა და პრაქტიკას შორის, ძალიან მნიშვნელოვანია ახალი დაქირავებულის სწორი სუპერვიზია და მხარდაჭერა. თუკი ახალი კურსდამთავრებული მიიღებს მხარდაჭერას დასაქმებელი ორგანიზაციის მხრიდან და შეეწყობა ახალი სამუშაო ადგილის სტრუქტურას ამ შემთხვევაში, მოხდება თეორიული ცოდნისა და პრაქტიკული სამუშაოს უკეთესი შერწყმა. (Hay, 2012)

ჰეის მიხედვით, ძალიან მნიშვნელოვანია ახალი კურსდამთავრებული დასაქმდეს მალევე, როდესაც უნივერსიტეტს დაამთავრებს, (Hay, 2012) რადგან ამ დროს ყველაზე უკეთ აქვს განვითარებული ახლის შესწავლის, მოქნილობის, სამსახურთან შემგუებლობის და სტრესის მართვის უნარები. ამასთან სწორი მხარდაჭერის შემთხვევაში ახალკურსდამთავრებული უკეთ უღებს ალღოს სამუშაო პრაქტიკას.

სწორი სუპერვიზიის მნიშვნელობაზე ამახვილებს ყურადღებას კიდევ ერთი მკვლევარი სკოტ გრანტი, რომელმაც შეისწავლა კურსდამთავრებულების მზადყოფნა სოციალური მუშაობის პრაქტიკისათვის შოტლანდიის მაგალითზე. გრანტის მიხედვით, ის კურსდამთავრებულები, რომლებიც დასაქმებულები არიან შოტლანდიის პრობაციის ბიუროში ბევრად უკეთ ერგებიან სოციალური მუშაობის პრაქტიკას ვიდრე ის კურსდამთავრებულები, რომლებიც შოტლანდიის ბავშვთა დაცვის სისტემაში არიან დასაქმებულნი. გრანტი ამ ფაქტს სწორედ იმით ხსნის, რომ ბავშვთა დაცვის სისტემაში არ არსებობს განსაზღვრული წესებით მოქმედი სუპერვიზიის სერვისი. სწორედ ამის გამო შოტლანდიის ბავშვთა დაცვის სისტემაში ახალდასაქმებელი კურსდამთავრებულები, ბევრად მეტ დროს ანდომებენ პრაქტიკული სამუშაოებისთვის ალღოს აღებას. (Grant, 2014)

გრანტის კვლევის მიხედვით, შოტლანდიელი კურსდამთავრებულების 90% ამბობს, რომ მზადაა სოციალური მუშაობის პრაქტიკისათვის, თუმცა, შემდეგ დამოკიდებულებები იცვლება. ავტორი მიიჩნევს, რომ პრაქტიკულ მუშაობასთან შესათავსებლად უმთავრესია სამსახურში აყვანის პირველი წლის გამცდილება. რესპონდენტების უმრავლესობის პასუხი კითხვაზე თუ როგორი ხარისხის იყო მათი პრაქტიკული მუშაობა სამსახურში აყვანის პირველ წელს იყო ცუდი, ძალიან ცუდი ან დამაკმაყოფილებელი. (Grant, 2014)

ამავე კვლევის მიხედვით, წარმატებული პრაქტიკისათვის ყველაზე დიდი როლი აქვთ სხვა თანამშრომლებს, სუპერვიზიას და ტრენინგებს, იმ სფეროში სადაც მუშაობენ. ასევე აღსანიშნავია, რომ კომუნიკაციური უნარები და პროფესიული ღირებულებები სახელდება იმ ძირითად თვისებებად, რომელიც ახალკურსდამთავრებულს ხელს უწყობს წარმატებული პრაქტიკის განხორციელებაში. (Grant, 2014)

ახალკურსდამთავრებული სოციალური მუშაკების ჩართვა ბავშვთა დაცვის სისტემაში მნიშვნელოვნად მიიჩნევა, როგორც ამერიკულ ისე ინგლისურ სოციალური მუშაობის პრაქტიკაში. ამერიკელ მკვლევარს ელენ შარპს მაგალითად მოჰყავს ინგლისის ჯანმრთელობის დეპარტამენტის ხედვა, რომლის მიხედვითაც კიდევ ერთელ დასტურდება, რომ სოციალურ მუშაკებს მნიშვნელოვანი როლი ეკისრებათ ბავშვთა დაცვის სისტემაში. (Sharp, 2010) ინგლისის ჯანმრთელობის დეპარტამენტის მიხედვით ისინი:

- ხელს შეუწყობენ ახალკურსდამთავრებული სოციალური მუშაკების მხარდაჭერასა და სუპერვიზიას
- გააფართოვებენ დასაქმების სქემას და მოახდენენ კვალიფიციური სოციალური მუშაკების დაბრუნებას პროფესიაში
- დამწყებ სოციალურ მუშაკებს დაასაქმებს ბავშვთა დაცვის სისტემაში. რათა ყველაზე მაღალკვალიფიციური სერვისი მიიღონ ბავშვებმა და ოჯახებმა და განავითარონ თავიანთი კარიერული გზა. (Sharp, 2010)

შარპის მიხედვით, იმისათვის, რომ ახალკურსდამთავრებულებმა შეძლონ პრაქტიკასთან სათანადო ადაპტირება, საჭიროა:

- დებატების განახლება და შენარჩუნება პრაქტიკული სამუშაოს შესახებ
- მეტი განსახილველი კურსების უზრუნველყოფა
- კურსების გაღრმავება ეთიკის, ეთიკური კურსების, ადამიანური დისტრესისა და რეალური ბარიერების შესახებ სამსახურში
- საველე სამუშაოების გაღრმავება
- კურსების გაღრმავება გერონტოლოგიის შესახებ (Sharp, 2010)

აღნიშნული რეკომენდაციები გაცემულია ამერიკული სოციალური მუშაობის პრაქტიკის რეალობისათვის.

ვინაიდან სოციალური მუშაობა არ არის ზუსტი მეცნიერება, ხშირად ესა თუ ის თეორია და პრაქტიკული მიდგომა, პრაქტიკული სამუშაოს დროს ცვლილებას ან ჩასწორებას მოითხოვს. სწორედ იმიტომ რომ არ არსებობს პირდაპირი რეცეპტები ახალგაზრდა სოციალური მუშაკებისათვის, თუ როგორ მოიქცნენ ამა თუ იმ სიტუაციაში, დიდი მნიშვნელობა ენიჭება გამოცდილებას. გამოცდილება და ცოდნა კიდევ უფრო მნიშვნელოვანია ბავშვთა დაცვის სფეროში, რადგან ამ სფეროს სპეციფიკური სირთულეები ახასიათებს. (Wilkins, 2014) დევიდ ვილკინსი აღნიშნავს, რომ წარმატებული პრაქტიკული სამუშაოს განხორციელებისათვის სოციალურ მუშაობაში აუცილებელია სამი სახის ცოდნის კომბინირება. ესენია:

- თეორიული ცოდნა
- ფაქტობრივი ცოდნა
- პრაქტიკული/პერსონალური ცოდნა (Wilkins, 2014)

პრაქტიკული სამუშაოს ხარისხიანად განხორციელებისათვის, ბავშვთა დაცვის სისტემაში ამ სამი ტიპის ცოდნის კომბინირებაა საჭირო. აკადემიურ სფეროს/უნივერსიტეტს, რომელსაც ხშირად მოიხსნიებენ, როგორც აკადემიური

ცოდნის მიმცემ ინსტიტუტს შარპი ამ სამი ტიპის ცოდნის შუაგულში მოიაზრებს. შარპის მიხედვით, სწორედ საუნივერსიტეტო განათლებას შეუძლია/უნდა შეეძლოს დაეხმაროს სტუდენტს ამ სამი ტიპის ცოდნის შერწყმასა და კომბინებაში. (Sharp, 2010)

პრაქტიკისა და თეორიული ცოდნის შორის კავშირზე განსხვავებული მოსაზრებები არსებობს. ფიშერის და სამერტონის მიხედვით, არსებობს პრაქტიკა, რომელიც თეორიას დაუფიქრებლად იყენებს და არსებობს პრაქტიკა, რომელიც თეორიას იყენებს დაფიქრებულად. (Wilkins, 2014) აქედან მეორე შემთხვევაში, რა თქმა უნდა, პრაქტიკული ცოდნის მოქნილად გამოყენებაც იგულისხმება, რაც სოციალური მუშაკის კვალიფიკაციასა და გამოცდილებაზეა დამოკიდებული.

მეორე მხრივ პრაქტიკულ გამოცდილებასა და თეორიულ ცოდნას ურთიერთშემავსებელი ფუნქცია აქვთ. პრაქტიკულ საქმიანობასა და თეორიულ სწავლებას შორის ინფორმაციების გაცვლის პროცესი გახლავთ აუცილებელი პირობა იმისათვის, რომ მივიღოთ ეფექტური სოციალური მუშაობის პრაქტიკა და შესაბამისად ეფექტური შედეგი. (Wilkins, 2014)

ზემოთ აღნიშნული კვლევების და გამოცდილებების მორგება შესაძლებელია ქართულ რეალობაზე. მიუხედავად იმისა, რომ სოციალური მუშაობის კურსდამთავრებულები პრაქტიკისათვის მზაობის შესახებ საქართველოში ჯერჯერობით არ ჩატარებულა შესაძლებელია რამდენიმე ძირითადი პრობლემის გამოკვეთა, რომელიც ხელისშემშლელია პრაქტიკულ სამუშაოებზე მოსარგებად სოციალური მომსახურების სააგენტოში.

უპირველეს ყოვლისა ეს გახლავთ ეფექტური სუპერვიზორების სისტემის არ არსებობა აღნიშნულ სამსახურში. ამასთან პრაქტიკულ საქმიანობაზე კურსდამთავრებულის მორგებას ართულებს ის ძირითადი პრობლემებიც და გამოწვევებიც, რომელიც ამ სტრუქტურაში არსებობს და რომლის შესახებაც ზემოთ ვისაუბრე.

კვლევის მიზანი და ამოცანები

კვლევის მიზანი. კვლევის მიზანია, გამოკვეთოს ის ძირითადი გამოწვევები რაც თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულ სოციალურ მუშაკებს აქვთ სოციალური მომსახურების სააგენტოში მუშაობისას.

კვლევის ამოცანებია:

- შეისწავლოს სოციალური მომსახურების სააგენტოში დასაქმებული თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სოციალური მუშაობის პროგრამების კურსდამთავრებულთა პროფესიული კომპეტენციის შესაბამისობა კლიენტებთან პრაქტიკული მუშაობისთვის საჭირო ცოდნა-უნარებთან;
- იმ ძირითადი გამოწვევების გამოკვეთა, რომელსაც სოციალური მუშაკები ხვდებიან სოციალური მომსახურების სააგენტოში და როგორც პასუხობს ამ გამოწვევებს სააგენტოს პოლიტიკა.
- იმ პრობლემების შესწავლა, რომლებიც ხელს უშლის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში მიღებული ცოდნისა და სოციალური მომსახურების სააგენტოში არსებული სამუშაო პრაქტიკის თანხვედრას.

კვლევის მეთოდოლოგია

კვლევის მეთოდი

კვლევა ჩატარდა თვისებრივი კვლევის, კერძოდ, ჩაღმავებული ინტერვიუს მეთოდით

კვლევის ინსტრუმენტი

კვლევის ინსტრუმენტია სიღრმისეული ინტერვიუს გზამკვლევი. სიღრმისეული ინტერვიუს გზამკვლევი მომზადდა სამი სახის. სოციალური მუშაკებისთვის, უფროსი სოციალური მუშაკებისათვის და ექსპერტებისათვის. სამივე სიღრმისეული ინტერვიუს დანართი მოცემულია დანართში. (იხ. დანართი 1)

კვლევის მონაწილეები

კვლევის მონაწილეები იყვნენ:

- სოციალური მომსახურების სააგენტოში დასაქმებული ის სოციალური მუშაკები, რომლებმაც დაამთავრეს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სოციალური მუშაკის პროგრამები, ბაკალავრიატი ან მაგისტრატურა. სულ რვა რესპონდენტი.

- თბილისის სოციალური მომსახურების სააგენტოს უფროსი სოციალური მუშაკები. სულ ორი რესპონდენტი

- საქართველოს სოციალურ მუშაკთა ასოციაციის წარმომადგენელი და ბავშვთა დაცვის სფეროში მომუშავე ექსპერტები. სულ სამი რესპონდენტი.

საერთო ჯამში სიღრმისეული ინტერვიუ ჩატარდა 13 რესპონდენტთან. ყველა მათგანი ქალია.

კვლევის არეალი

კვლევის არეალია თბილისი. კვლევა თბილისშია ჩატარებული.

კვლევის პროცედურა

კვლევის პროცესის დროს კვლევის მონაწილეებთან მოხდა წინასწარ ტელეფონით დაკავშირება, გაცნობა, კვლევის შესახებ ძირითადი ინფორმაციის მიწოდება და ინტერვიუზე შეთანხმება. კვლევაში მონაწილეობა იყო ნებაყოფლობითი, ნებისმიერ

რესპონდენტს შეეძლო უარი განეცხადებინა კვლევაში მონაწილეობაზე. იყო შემთხვევები როცა შერჩეული კანდიდატები არ თანხმდებოდნენ ინტერვიუში მონაწილეობას, იყო შემთხვევები როცა თანხმდებოდნენ, თუმცა, შემდგომ უარს ამბობდნენ შეხვედრაზე. ინტერვიუები ჩატარდა სოციალური მომსახურების სააგენტოს ფილიალებში, ასევე კერძო სახლებსა და უნივერსიტეტში. ინტერვიუს საშუალო ხანგრძლივობა 40 წუთი იყო. კვლევის ჩატარების პერიოდი 2017 წლის ნოემბერი, დეკემბერი და 2018 წლის იანვარი.

კვლევის შეზღუდვები

- კვლევა ჩატარებულია მხოლოდ თბილისის მასშტაბით.
- ინტერვიუების ჩაწერა ზოგიერთ შემთხვევაში მოხდა სოციალური მომსახურების სააგენტოს შენობაში რასაც შესაძლოა გავლენა ჰქონოდა კვლევის შედეგებზე.
- კვლევის ყველა მონაწილე ქალია, შესაბამისად კვლევის შედეგებმა შეუძლებელია გამოკვეთოს გენდერულ ასპექტებს შორის სხვაობები.
- ყველა სფეროს ექსპერტი, რომელიც კვლევის ფარგლებში გამოიკითხა ან სწავლობდა, ან ასწავლიდა ან კვლავაც თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, რასაც შესაძლოა გავლენა ჰქონოდა პასუხებზე.

მონაცემთა ანალიზი

- იმ ლიტერატურის მოძიება და განხილვა, რომელიც დაკავშირებულია საკვლევ თემასთან.
- ინტერვიუების აუდიო ჩანაწერების ანალიზი.

მონაცემების ანალიზის დროს დაცულია ანონიმურობა შესაბამისად კვლევაში არ ფიქსირდება რესპონდენტების სახელები და გვარები

კვლევის შედეგების ანალიზი

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კურსდამთავრებული სოცილური მუშაკების ძირითადი გამოწვევები სოციალური მომსახურების სააგენტოში, სოციალური მუშაკების პერსპექტივიდან.

სამუშაოს მოცულობა, სოციალური მუშაკების ნაკლებობა, კოორდინირებულად მუშაობის შეუძლებლობა_სოციალური მომსახურების სააგენტოში დასაქმებულ სოცილურ მუშაკებს მთავარ გამოწვევად და ყველაზე პრობლემურ საკითხად შესასრულებელი სამუშაოს დიდი მოცულობა და თავად სოციალური მუშაკების არასაკმარისი რაოდენობა მიაჩნიათ. სოციალური მუშაკები ამბობენ, რომ ერთ-ერთი დამაბრკოლებელი ფაქტორი იმისათვის, რომ სწორი სოციალური მუშაობის პრაქტიკა განხორციელდეს არის მათი მრავალპროფილური საქმიანობაც.

“ძალიან რთულია სრულყოფილად განხორციელო შენი საქმე ასეთ პირობებში, საქმის მოცულობიდან გამომდინარე. თვიურად ძალიან ბევრი საქმე გვეწერება თითოეულ სოციალურ მუშაკს და სწორედ ეს გახლავთ ძირითადი პრობლემა რაც პრაქტიკული საქმიანობის განხორციელების დროს გვექმნება.” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

“არის ზოგიერთი ჩვენი მოვალეობა რასაც, ჩვენ რომ არ ვაკეთებდეთ უკეთესი იქნებოდა, მაგალითად ასეთია კვების ვაუჩერი. როცა ბავშვს უწერია ფორმა 100_ში, რომ მას სჭირდება კვების ვაუჩერი რაღა საჭიროა იქ სოციალური მუშაკის მისვლა, როდესაც ექიმი წერს, რომ ესაჭიროება. ამიტომ ვფიქრობ, რომ თუ რაღაც საქმეები ჩვენ ჩამოგვცილდებოდა ამ მხრივ ძალიან შემსუბუქდებოდა ჩვენი მდგომარეობა და უფრო უკეთესად ვიმუშავებდით.” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

“სირთულეს წარმოდაგენს ის, რომ მე საკმარის დროს ვერ ვუთმობ ერთ კონკრეტულ შემთხვევას და ეს არის გამოწვევა ჩემთვის, როგორც პროფესიონალისთვის და ასევე ბენეფიციარისთვის, რომლსაც უფლება აქვს მიიღოს ხარისხიანი მომსახურება.” - კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

ხშირ შემთხვევაში სოციალური მუშაკები საუბრობენ ისეთ ვითარებაზე როდესაც თავად ხვდებიან უხერხულ სიტუაციებში სამუშაო მოცულობის და სპეციფიკიდან გამომდინარე. ამასთან აქცენტს აკეთებენ იმაზედაც, რომ უჭირთ იმოქმედონ ისე, როგორც პროფესიონალებს შეეფერებათ ამ პრობლემებიდან გამომდინარე.

“პრობლემა ის არის, რომ დროის არ ქონის გამო ვერ ვახერხებთ მოვიქცეთ, როგორც ნამდვილი სოციალური მუშაკი, ანუ საქმეს რასაც ვაკეთებთ ჩემი აზრით არ უდევს წუნი, რადგან ყველა საქმე რასაც ვაკეთებთ საპასუხისმგებლო და მნიშვნელოვანია, თუმცა საქმე იმდენია, რელურად ვერ ახერხებ ყველას ერთად სრულფასოვნად გაუმკლავდე.” - კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

“მთავარი პრობლემა ისაა, რომ იმდენი საქმეა მნიშვნელოვან საკითხებზე ყურადღებას ვეღარ ამახვილებ. მაგალითად ბავშვს აფასებ დღის ცენტრში ჩასარიცხად, მაგრამ შენ ვერ ემუშავები მშობელს, რომ მოიძიოს მაგალითად გადაადგილების წყარო. არ გაქვს იმის შესაძლებლობა, რომ სრული კონსულტირება გაუწიო დავუშვათ რომელ დღის ცენტრში როგორი მომსახურებაა და მას როგორი სჭირდება. ანუ უშუალოდ პროცესში მიყოლებას და მხარდაჭერას ვერ აკეთებ მშობლისას.” - კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

“შეიძლება თვეში დაახლოებით 80_მდე შემთხვევა გქონდეს. ზოგჯერ გირეკავს ტელეფონზე ადამიანი, რომელმაც დღის ცენტრში ბავშვის ჩარიცხვაზე დაწერა განცხადება და შენ ის ოთხი თვის წინ შეაფასე. ამ დროს შენ წარმოადგენა არ გაქვს ვინ გირეკავს, იმიტომ რომ ელემენტარულად შეუძლებელია ყველაფერი დაიმახსოვრო. იმ ადამიანისთვის კი შენ ხარ ერთადერთი საკონტაქტო პირი და სისტემასთან შუამავალი. ასეთ მომენტში შენც უხერხულ მდგომარეობაში ვარდები და ბენეფიციარიც რეალურად ზარალდება.” - კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

სოციალური მუშაკები ასევე ამბობენ, რომ მრავალპროფილური საქმის დაყოფა სხვადასხვა მიმართულებებსად მათ საქმიანობას უფრო გაამარტივებდა.

“ჩემი აზრით, ბევრად უკეთესი იქნებოდა, სხვადასხვა მიმართულებით რომ ვმუშაობდეთ. მაგალითად ერთი სოციალური მუშაკი, რომ მუშაობდეს

რეინტეგრაციებზე, მეორე გადაუდებელ შემთხვევებზე ან სხვა რამეზე, მაგალითად საპროცესო შეთანხმებებზე ან ადრეული განვითარების პროგრამაზე უფრო გამარტივდებოდა მუშაობა.” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

გამოწვევად სახელდება ისიც, რომ სამუშაოს დიდი მოცულობის გამო სოციალური მუშაკები ვერ ახერხებენ საქმის საჭიროებებიდან გამომდინარე ერთმანეთთან ნაყოფიერ კოორდინაციას და კომუნიკაციას.

“პრობლემა არის ის, რომ თუ მე როგორც სოციალურ მუშაკს ძალიან ბევრი საქმე მაქვს, ნიშნავს იმასაც რომ სხვა სოციალურ მუშაკსაც ძალიან ბევრი საქმე აქვს. როდესაც ხდება საერთო შემთხვევაზე გადაკვეთა ჩვენ შორის კომუნიკაცია უკვე გართულებული არის იმიტომ რომ მე რომ მოვიცლი დასარეკად, სალაპარაკოდ წერილის გასაგზავნად, ის იმ მომენტში შეიძლება ორი დღე სასამართლოში დადიოდეს ზედიზედ.” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

სამუშაო პირობები (ინფრასტრუქტურა, სამუშაო საათები, არაადაპტირებული გარემო, ტრანსპორტირების პრობლემა, ანაზღაურების სიმცირე) – მნიშვნელოვან გამოწვევად მიიჩნევენ სოციალური მუშაკები სამუშაო პირობებს. ამ კუთხით გამოყოფენ არაადაპტირებულ გარემოს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთათვის და ასევე მოხუცებულებისათვის, ინფრასტრუქტურის გაუმართაობას და ხშირ შემთხვევაში კონფიდენციალურობის დაცვის შეუძლებლობას.

“ინფრასტრუქტურის პრობლემა ჯერ კიდევ მოუწესრიგებელია ჩვენს სამუშაო ადგილზე, გვაქვს სუფთა წყლის მოწოდების პრობლემა და საპირფარეშოში ჰიგიენური ნორმებიც არ არის საკმარისად დაცული. ასეთ პირობებში კიდევ უფრო რთულდება მუშაობა.” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

რესპოდენტები ამბობენ, რომ არა მხოლოდ მათთვისაა რთული ასეთ პირობებში მუშაობა, არამედ იმ ადამიანებისთვისაც ვინც სოციალური მომსახურების სააგენტოში რაიმე სერვისის მისაღებადაა მოსული. მათი თქმით განსაკუთრებით მტკივნეულია მომსახურების არაადაპტირებული გარემო, ლიფტის და გათბობის არ არსებობა სამუშაო ადგილზე.

“ვფიქრობ სხვა რაიონებთან შედარებით ჩვენთან უკეთესი სიტუაციაა. თავიდან რომ მოვედი ორ სოციალურ მუშაკს ერთი მაგიდა და ერთი კომპიუტერი გვექონდა, ეხლა ეს პრობლემა მოგვარდა.” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

“კონფედენციალურობის დაცვა ჯერ კიდევ პრობლემატური საკითხია. არ არსებობს ცალკე სივრცე, სადაც ბენეფიციარს პირისპირ დაელაპარაკები. ხანდახან ვახერხებ და ვთხოვ თანამშრომლებს, რომ ოთახში მარტო დაგვტოვონ, თუმცა ყოველთვის ასე არ გამოდის.” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

“სირთულეა ის, რომ ადამიანებს მუდმივად დერეფანში ვალოდინებთ. არ არის დასაჯდომი, არ არის გათბობა და ისედაც მძიმე მდგომარეობაში მყოფი ადამიანები კიდევ უფრო მძიმე მდგომარეობაში ვარდებიან ამის გამო. ეს მათთვის ფაქტობრივად შეურაცხყოფის მიყენებაა და შენ როგორც ამ სისტემის თანამშრომელი თავს მუდმივად დამნაშავედ გრძნობ, როცა ამას ხედავ, მიუხედავად იმისა რომ ინდივიდუალურად შენ ბრალი ამაში არ მიგიძღვის” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

“პრობლემაა არადაპტირებული გარემო, მე მაგალითად ძალიან ბევრჯერ შემრცხვენია, როცა ხანდაზმული ამოდის მესამე სართულზე. ძლივს ამოდის ამ კიბეზე და აუცილებლად უნდა ამოვიდეს, რომ განცხადება დაწეროს. შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირები თავისით საერთოდ ვერ ამოდიან.” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

“ხშირია შემთხვევები როდესაც ეტლით მოსარგებლე ან ხანდაზმულ ადამიანებს უწევთ ჩვენთან მოსვლა და ამ კუთხით შენობა ძალიან მოუწესრიგებელია. პირველი სართული მაინც იყოს. შეუძლებელია მეორე, მესამე სართულზე ეტლით მოსარგებლე ადამიანი, დაუხმარებლად ამოვიდეს. არც ლიფტი გვაქვს და მოხუცებულებსაც ძალიან უჭირთ კიბეებზე სიარული.” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

სოციალური მუშაკები საუბრობენ არანორმირებულ სამუშაო საათებზე, ანაზღაურების შეუსაბამობაზე გაწეულ შრომასთან და ტრანსპორტირების პრობლემებზე, როგორც მთავარ გამოწვევებზე.

“ხშირად გვიწევს მუშაობა შაბათ-კვირასაც, როდესაც გადაუდებელ შემთხვევას ებება საქმე. შეიძლება ნებისმიერ დროს დაგირეკონ და უნდა წახვიდე.” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

“გადაუდებელ შემთხვევებზე მორიგეობა გვაქვს დაწესებული, ასე უფრო გვიმარტივდება მუშაობა, მე პირადად ერთი წლის წინ შობა დღესაც მომიწია გადაუდებელ შემთხვევაზე წასვლა.”-კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

“სამუშაო საათები არ არის განსაზღვრული, პოლიციას ბავშვის დაკითხვის უფლება კანონით ათ საათამდე აქვს. როდესაც ჩვენი დასწრება აუცილებელია გვიანობამდე ვრჩებით, რაც ძალიან რთულია.”-კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

“ისეთ ადგილებში მიწევს ვიზიტებზე სიარული ტრანსპორტი საერთოდ რომ არ უდგება, ან სამი ტრანსპორტი უნდა გამოიყვანო, რომ როგორმე ადგილამდე მიაღწიო. ტრანსპორტირების ხარჯებზე რომ აღარაფერი ვთქვათ, ამას ძალიან დიდი დრო და ენერჯია მიაქვს.”-კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

“მიწევს ხოლმე ისეთ ადგილებზე მისვლა, რომლებიც მანამდე არასდროს გამიგია და ნამყოფიც არ ვარ. ზოგჯერ შეიძლება ტაქსიც დამჭირდეს რადგან სხვა ტრანსპორტი იქ არ დადის ან დადის ძალიან დიდი ინტერვალებით, ეს ტრანსპორტირების ხარჯებს ზრდის. ხელფასის გარკვეული ნაწილი ამაში მეხარჯება.” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

“გადაადგილების პრობლემაა, რამდენადაც ძირითადი ადგილები სადაც მიმოსვლა გვიწევს, ისეთ ადგილებზე მდებარეობს, წინასწარ უნდა დაგეგმო ან ავტობუსი როდის გადის ან სხვა რამე ტრანსპორტი, შეიძლება ფეხითაც მოგიწიოს სიარული რაც შეიძლება დაკავშირებული იყოს ნაკლებ უსაფრთხოებასთან, დროის ზედმეტად გაფლანგვასთან და ხარჯებთან.” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

სოციალური მუშაკები თვლიან, რომ მათ არაადეკვატურად დაბალი ანაზღაურება აქვთ, ამასთან ერთად ისინი საუბრობენ, რომ არა აქვთ შეგრძნება იმისა რომ მათ ვინმე აფასებთ, როგორც კარგ თანამშრომელს.

“არა მაქვს იმის განცდა, რომ მნიშვნელოვან საქმეს ვაკეთებ, არადა რეალურად ეს ასეა. ძალიან კარგადაც რომ იმუშავო ამას მაინც ვერავინ შემჩნევს და ვერ დაინახავს”- კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

“არ არსებობს წახალისების სისტემა, თუ მაგალითად ვინმემ ძალიან კარგად იმუშავა და რეალურად ძალიან კარგი შედეგები მიიღო, ამ შემთხვევაშიც კი არაფერს უნდა მოელოდეს განსაკუთრებულს.”- კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

“ვფიქრობ უფრო მეტ ანაზღაურებას ვიმსახურებ, რადგან ტრანსპორტირების ხარჯებსაც ჩვენ ვფარავთ ჩვენი ფულით და საქმეც რომელსაც ჩვენ ვაკეთებთ ძალიან საპასუხისმგებლოა.”- კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

“მე როგორც ადამიანი აბსოლუტურად არაადეკვატურ ანაზღაურებას ვიღებ იმ საპასუხისმგებლო საქმეში რასაც ვაკეთებ.”- კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

სისტემური პრობლემები, პრევენციული სერვისების ნაკლებობა, პოლიციასთან კომუნიკაცია_ სოციალური მუშაკები მიიჩნევენ, რომ მიზნობრივი პროგრამები არასწორადაა დაგეგმილი და შესაბამისად ვერ ხერხდება მათი ეფექტური ფუნქციონირება. ამასთან ერთად აღნიშნავენ, რომ ეს პროგრამები არ არის გრძელვადიან შედეგებზე ორიენტირებული.

“მგონია ხოლმე, რომ ზოგიერთი ეს პროგრამები არ არიან გრძელვადიან შედეგზე ორიენტირებული და ზოგიერთი მათგანი საერთოდ არ არის შედეგზე ორიენტირებული. მაგალითად რამდენიმე წელია არსებობს კრიზისულ მდგომარეობაში მყოფი ბავშვიანი ოჯახებისთვის დახმარების პროგრამა, ადამიანები განცხადებებს წერენ და ორი და სამი წლის შემდეგ იღებენ დახმარებას. საქმე იმაშია, რომ ამაზე საკმაოდ დიდი თანხები იხარჯება, თანაც კრიზისული დახმარების პროგრამა ქვია და კრიზისი გულისხმობს იმას, რომ აქ და ახლავე მჭირდება ეს დახმარება. და ორი და სამი წლის შემდეგ თუ ეს დამხარება მივიღე ცხადია აღარ იქნება ეფექტური და იმ საჭიროებებს ვეღარ უპასუხებს რისთვისაც ის არსებობს.”- კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

“მე ვფიქრობ, რომ ზოგიერთი პროგრამისთვის სხვა ფორმის მიცემა შეიძლებოდა რათა უფრო ეფექტურად ეფუნქციონირა. მაგალითად ადრეული განვითარების ქვეპროგრამა. სახელად ქვია ადრეული განვითარების პროგრამა, მაგრამ ბავშვი რომელსაც აუტისტური სპექტრის აშლილობა აქვს სამი წლიდან შეიძლება ხუთ წლამდე ვერ მოხვდეს საერთოდ დაფინანსებაში. აქ ითვალისწინებენ სოციალურად დაუცველის სტატუსს. ასეთი პროგრამები უფრო დროული და შედეგზე ორიენტირებული უნდა იყოს წინააღმდეგ შემთხვევაში მასში დახარჯული თანხები ფუჭი აღმოჩნდება.” - კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

“სისტემური პრობლემაა და სისტემის ჩავარდნაა ის რომ ყოველდღიურად ვაწყდებით ქუჩაში მცხოვრები და მომუშავე ბავშვების პრობლემას და არ არსებობს გეგმა და პოლიტიკური ნება ამის აღმოსაფხვრელად.” - კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

სოციალური მუშაკები სისტემურ პრობლემად მიიჩნევენ ასევე პრევენციული სერვისების ნაკლებობას.

“ერთ-ერთ მთავარ პრობლემად პრევენციული სერვისების სიმწირე მიმაჩნია. ვფიქრობ სერვისმა ოჯახი მანამ უნდა გააძლიეროს, სანამ რისკის ქვეშ დადგება ბავშვის ჯანმრთელობის მდგომარეობა, ან თუნდაც დღის წესრიგში დადგება ბავშვის ოჯახიდან გამოყვანის საკითხი.” - კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

სოციალურ მუშაკთა ნაწილი გამოწვევად თვლის პოლიციასთან ურთიერთობას და მათ მიდგომებს.

“ჩემი აზრით გამოწვევაა პოლიციასთან ურთიერთობა, რომლებიც ჩემი დაკვირვებით, ნაკლებად ემპათიურები არიან და როდესაც პრობლემაა ამ პრობლემას ვერ ხედავენ გენდერულ ჭრილში, ვერ ხედავენ სოციალურ ჭრილში, ვერ ხედავენ რელიგიურ ჭრილში.” - კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

“პოლიციასთან ურთიერთობა ზოგჯერ პრობლემაა, რადგან ჩვენ განსხვავებული ღირებულებები გვაქვს. აქედან გამომდინარე გვიჭირს ერთმანეთის გაგება და რაღაც

საკითხებსაც ძალიან განსხვავებულად აღვიქვამთ.” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

ეფექტური სუპერვიზიის სისტემის არარსებობა, პროფესიული ზრდის შეფერხება_სოციალური მუშაკები მიიჩნევენ, რომ ეფექტური სუპერვიზიის სისტემის არარსებობა ერთ-ერთი მთავარი გამოწვევაა, რაც მათ პროფესიულ წინსვლას აფერხებს. სოციალური მუშაკები ამბობენ, რომ ყოველთვიური საბჭოები, როგორც სუპერვიზიის მექანიზმი არაეფექტურია, ხოლო კონტორლის მექანიზმი, რომელიც დროთა განმავლობაში მათ შემოწმებას ისახავს მიზნად და წელიწადში ერთხელ საქმეებს სწავლობს სოციალური მომსახურების სააგენტოში ამ ფუნქციას ვერ შეითავსებს რადგან ისინი საქმეების პროცედურული მხარეების შემოწმებაზე არიან ორიენტირებულნი.

“მე როგორც პროფესიონალს არ მაქვს სუპერვიზიის მიღების შესაძლებლობა, მაშინ როდესაც ეს ისეთი სფეროა, ძალიან რთულია ერთმნიშვნელოვნად მიიღო სწორი გადაწყვეტილებები” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

“არ არსებობს სუპერვიზიის მექანიზმი რომელიც რეალურად იმუშავებდა, ერთი უფროსი სოციალური მუშაკი ყველა სოციალურ მუშაკს ვერ გაუწევს სუპერვიზიას, ეს ფიზიკურად შეუძლებელია.”-კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

“წესით სუპერვიზიისათვის განკუთვნილია საბჭოები, რომლებიც თვეში ერთხელ იგეგმება და სადაც ყველას გაგვაქვს საქმეები, თუმცა რაოდენობრივად ეს საქმეები იმდენია, ყველას სიღრმისეულად განხილა ამ საბჭოებზე შეუძლებელია” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

სოციალური მუშაკები ამბობენ, რომ მათი დამჭირავებელი არ ზრუნავს მათი პროფესიული კვალიფიკაციის ამაღლებისათვის. ისინი იშვიათად ერთვებიან ტრენინგებში და სხვა პროფესიული ზრდისთვის საჭირო ღონისძიებებში.

“სოციალური მუშაკების გავითარებაზე ზრუნვა ძალიან მარტივად არის შესაძლებელი თუკი ამის ნება იქნება. მოსამართლეებს, პროკურორებს ჟურნალისტებს, პოლიციელებს მუდმივად რთავენ სხვადასხვა საგანმანათლებლო საქმიანობებში და

ტრენინგებში, რაც მათ პროფესიულ ზრდას ხელს უწყობს. სოციალური მუშაკებისთვის კი ასეთი რამეები თითქმის არ კეთდება.” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

სოციალური მუშაკების აზრით, ამ გამოწვევების უმეტესობის აღმოფხვრა მოკლე დროშია შესაძლებელი, თუკი გაიზრდება ბიუჯეტი, გაიზრდება სოციალურ მუშაკთა რაოდენობა, შეიცვლება ზოგიერთი მიზნობრივი პროგრამის სტრუქტურა და გაუმჯობესდება ინფრასტრუქტურა.

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულ სოციალურ მუშაკთა მზაობა პრაქტიკისათვის სოციალური მომსახურების სააგენტოში.

კვლევის რესპოდენტი სოციალური მუშაკები მიიჩნევენ, რომ ისინი მეტწილად მზად იყვნენ პრაქტიკისათვის, სოციალური მომსახურების სააგენტოში როდესაც მუშაობა დაიწყეს, თუმცა აღნიშნავენ, რომ იმ სირთულეებს რომლებიც სამუშაო ადგილზე დახვდათ სხვადასხვა გამოწვევის სახით, უნივერსიტეტში მიღებული თეორიული ცოდნა ვერ გამოასწორებდა იმ მიზეზის გამო, რომ ეს გამოწვევები ხშირ შემთხვევაში თეორიულ ცოდნას არ უკავშირდება.

“მიმაჩნია, რომ ცოდნის მხრივ მზად ვიყავი სააგენტოში სამუშაოდ, თუმცა რა თქმა უნდა პრაქტიკა მაკლდა. უნივერსიტეტის დამთავრების შემდეგ მალევე დავიწყე მუშაობა და თავიდან ადაპტაცია ცოტა გამიძნელდა. მიუხედავად იმისა, რომ რასაც უნივერსიტეტში გვასწავლიან დაშორებულია რეალობას, იქ მიღებული თეორიული ცოდნა მაინც ძალიან მეხმარება.” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი

სოციალური მუშაკები თვლიან, რომ უნივერსიტეტში მიღებული ცოდნა მათ პრაქტიკაში მუშაობის დროს დაეხმარათ.

“უნივერსიტეტის დამთავრებიდან სამი წლის შემდეგ დავსაქმდი სოციალური მომსახურების სააგენტოში. მანამდე სხვა სფეროში ვმუშაობდი, ბავშვთა კეთილდღეობის სფეროში არ ვმუშაობდი და ძირითადი თეორიული ასპექტები რეალურად დავიწყებული მქონდა, მაგალითად ბავშვის განვითარების ეტაპები თუ ასე შემდეგ. რაღაცების გადახსენება დავიწყე პრაქტიკული საქმიანობის პროცესში თუმცა ეს

თეორიული ცოდნა მანამდე რომ არ მქონოდა მიღებული თავიდან სწავლა მომიხდებოდა, რაც იქნებოდა რეალურად შეუძლებელი.” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი

სოცალური მუშაკები ასევე მიიჩნევენ, რომ უნივერსიტეტი ვერ მოგამზადებს და არც უნდა მოგამზადოს ისეთი პრაქტიკისათვის, როგორც ამჯერად სოციალური მომსახურების სააგენტოში მიმდინარეობს.

“უნივერსიტეტი ვერ მოგამზადებს სოციალური მომსახურების სააგენტოში არსებული სამუშაო პრაქტიკისთვის და ჩემი აზრით, არც უნდა მოგამზადოს, იმიტომ რომ ასეთი პრაქტიკისთვის თუ დაიწყე მზადება ვერ ისწავლი რა არის სოციალური მუშაობა. უნივერსიტეტმა არ უნდა მოგამზადოს თვეში 90 საქმეზე სამუშაოდ, რაც რეალურად შეუძლებელია, უნივერსიტეტმა უნდა მოგამზადოს თვეში 15 საქმეზე სამუშაოდ.” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი

სოციალური მუშაკების ნაწილის აზრით, უნივერსიტეტმა უნდა გაზარდოს სოციალური მუშაობის საგნების სწავლების რაოდენობა და ასევე ეს საგნები უფრო მეტად უნდა იყოს მორგებული ქართულ რეალობას.

“კარგი იქნებოდა თუ უფრო მეტი სოციალური მუშაობის საგანი იქნებოდა უნივერსიტეტებში და ამ მხრივ არჩვანი სტუდენტებისათვის გაფართოვდებოდა. ჩემი აზრით ამჯერად საგნების რაოდენობა უნივერსიტეტში ძალიან ცოტაა.” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

“უნივერსიტეტში მე პირადად რამდენჯერმე მომიწია სხვა მიმართულების საგნის აღება იმიტომ რომ სოციალური მუშაობის საგანი აღარ იყო, მაშინ როცა ჩემი პროფესიის საგნის გავლა უფრო მეტად მაინტერესებდა და მჭირდებოდა.” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი

“ვფიქრობ უფრო მეტად ქართულ რეალობას მორგებული ქეისები უნდა განიხილებოდეს ლექციებზე, რომ სტუდენტებს წარმოადგენა ჰქონდეთ რა ხდება ველზე მშაობის პროცესში.” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

რესპოდენტი სოციალური მუშაკებისთვის ხელისშემწყობი ფაქტორი იყო უნივერსიტეტში გავლილი პრაქტიკები სხვადასხვა ორგანიზაციებში. ისინი მიიჩნევენ, რომ აღნიშნული პრაქტიკული კურსები საუნივერსიტეტო განრიგის ძალიან მნიშვნელოვანი ნაწილია.

“მიმაჩნია რომ პრაქტიკები სწავლების ძალიან მნიშვნელოვანი ნაწილია, ყველა პრაქტიკა ერთნაირად კარგი არ გამოდის, გააჩნია პრაქტიკისთვის რომელ ორგანიზაციაში მოხვდები, თუმცა, თუ კარგი სუპერვაიზორი შეგხვდა ბევრ ახალ რამეს ისწავლი.” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

სოციალური მუშაკების ნაწილი თვლის, რომ საუნივერსიტეტო პრაქტიკა აძლევს შანს სტუდენტს არა მხოლოდ ისწავლოს, არამედ დასაქმების შანსიცაა.

“თუ გაგიმართლა პრაქტიკის ადგილზე შეიძლება დასაქმდე კიდევ. სხვა თუ არაფერი ეს შანსია. საქართველოში არ არის ბევრი ისეთი პროგრამა, სადაც სტუდენტებს ასეთი შანსები ეძლევათ.” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი

ზოგიერთი სოციალური მუშაკი მიიჩნევს, რომ უნივერსიტეტის პრაქტიკა, როგორც ფენომენი თავისთავად პროფესიულად გამოსადეგი რამეა. ამ დროს მნიშვნელოვანია ის ფაქტი, რომ სტუდენტს უცხო გარემოში უწევს სოციალური ფუნქციონირება.

“ჩემი აზრით ყველაზე მნიშვნელოვანი რასაც პრაქტიკის პროცესში სწავლობ არის ის თუ როგორ მოიქცე უცხო გარემოში, როგორ დაამყარო კომუნიკაცია და როგორ დაიმკვიდრო თავი. სხვა თუ არაფერი გამარჯობის თქმას სწავლობ. შეიძლება იმ პრაქტიკიდან საერთო ვერაფერი ვერ ისწავლო ამის გარდა, თუმცა ეს ნაწილი სოციალური მუშაკისთვის არანაკლებ მნიშვნელოვანია.” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

სოციალური მუშაკები თვლიან, რომ უნივერსიტეტი ძირითადად მიკრო პრაქტიკისათვის გამზადებს და არ იძლევა განათლებას მაკრო დონეზე სამუშაოდ.

“თავიდან რაც გვასწავლეს, რომ სოციალური მუშაობა შეიძლება განხორციელდეს მიკრო, მეზო და მაკრო დონეზე იმის შემდეგ მაკრო დონეზე მუშაობა აღარც იყო

ნახსენები არც სასწავლო მასალებში და არც არსად. სოციალურ მუშაკებს უნვერსიტეტი რეალურად მხოლოდ მიკრო დონეზე სამუშაოდ ამზადებს” -კვლევის რესპოდენტი, სოციალური მუშაკი.

თბილისის სოციალური მომსახურების სააგენტოში არსებული ძირითადი გამოწვევები უფროსი სოციალური მუშაკების პერსპექტივიდან.

სოციალური მომსახურების სააგენტოში არსებულ ძირითად გამოწვევებად უფროსი სოციალური მუშაკები სოციალური მუშაკები კადრების ნაკლებობას და ფუნქციების არასწორ შეთავსებას სოციალური მუშაკებისთვის.

“მთავარ გამოწვევად მე მაინც მიმაჩნია, რომ ეს არის ფუნქციების არასწორად გადანაწილება კადრებზე, სოციალურ მუშაკებზე, იმიტომ რომ სოციალურ მუშაკებს აქვთ ბევრი ისეთი ფუნქცია შეთავსებული, რომლებიც არ შეესაბამება პროფესიულად. ეს არის ისეთი ადმინისტრაციული, მენეჯერული ფუნქციები რაც იწვევს უფრო მეტ დატვირთვას სოციალურ მუშაკებზე და ხარისხობრივად მუშაობა ეფექტური აღარ გამოდის ისეთ ქეისებზე რაც სოციალურ მუშაობას ეხება.” -კვლევის რესპოდენტი, უფროსი სოციალური მუშაკი.

“ისეთი ფუნქციების სოციალური მუშაკებისთვის მიერთება როგორცაა დღის ცენტრების, კვებების, ადრეული განვითარების პროგრამების ვაუჩერების მიწოდება ეს ისეთი სახის სერვისებია, რომლებიც შეუძლიათ სხვა არა სოც. მუშაკმა ადამიანებმაც მიაწოდონ ბენეფიციარებს. ამაში იკარგება სოციალური მუშაკების ძალიან ბევრი დროც, რესურსიც და მთავარი გამოწვევაც ესაა რომ ეს ფუნქციები სოციალურ მუშაკებს მოეხსნათ. საჭიროა გაიმიჯნოს რა არის სოციალური მუშაკის საქმიანობა და რა არის მენეჯერის საქმიანობა.” -კვლევის რესპოდენტი, უფროსი სოციალური მუშაკი.

“სრულიად შესაძლებელია, რომ სოციალურ მუშაკებს არ დაევალოთ განცხადებების მიღება, კვების ვაუჩერების და ადრეული განვითარების პროგრამის ვაუჩერების დარიგება. ეს მათ ბევრ დროს გამოუთავისუფლებდა და მათი შრომაც უფრო ნაყოფიერი გახდებოდა.” -კვლევის რესპოდენტი, უფროსი სოციალური მუშაკი

“პრობლემას ქმნის სოციალური მუშაკების კადრების სიმცირე, შეიძლება ერთმა თანამშრომელმა ვერ მოასწროს ყველა ვიზიტზე მისვლა, ყველგან დარეკვა და ყველა დასკვნის თუ შეფასების მომზადება იმიტომ, რომ ის რამდენიმე ადამიანის საქმეს აკეთებს ერთდროულად.” - კვლევის რეპოდენტი, უფროსი სოციალური მუშაკი.

უფროსი სოციალური მუშაკები, სოციალური მუშაკებისგან განსხვავებით გამოწვევად არ ასახელებენ სისტემურ პრობლემებს, პროგრამების არაეფექტურობას და პრევენციული სერვისების ნაკლებობას, თუმცა აქცენტს აკეთებენ სამუშაო პირობებზე, ინფრასტრუქტურაზე, ტრანსპორტირების პრობლემებზე და დაბალ ანაზღაურებაზე, რომელიც მათივე თქმით სოციალურ მუშაკებს ძირითადად არ ყოფნით.

“სამუშაო პირობები ძალიან რთული გვაქვს. თუმცა ჩვენ მეტ-ნაკლებად ეფექტურად ვფუნქციონირებთ. იმ ფონზე რაც ჩვენ გვაქვს თუნდაც სამუშაო პირობების კუთხით მაინც გამართულად ვმუშაობთ.” - კვლევის რესპოდენტი, უფროსი სოციალური მუშაკი.

“რაც უფრო მეტად ცდილობს სოციალური მუშაკი ყველა საქმეს დროულად მიხედოს და ხარისხიანად იმუშავოს მით მეტი ეხარჯება, თუნდაც ტრანსპორტირების ხარჯი. ხელფასიც არ არის მაღალი და შესაბამისად ადამიანს თითქმის ენთუზიაზმზე უწევს მუშაობა.” - კვლევის რესპოდენტი, უფროსი სოციალური მუშაკი.

“სამუშაო პირობები ნამდვილად არასახარბიელო გვაქვს. თვითონ შენობა საკმაოდ ძველია და პირობები საერთოდ არ გვაქვს, არ გვაქვს საკმარისი სივრცე და ოთახები. ერთ პატარა ოთახში რამდენიმე სოციალურ მუშაკს უწევს მუშაობაც და ბენეფიციარის მიღებაც. მოუწესრიგებელია საპირფარეშო, წყალიც კი არ მოგვწოდება ნორმალურად.” - კვლევის რესპოდენტი, უფროსი სოციალური მუშაკი.

უფროსი სოციალური მუშაკებს მიაჩნიათ, რომ სოციალური მომსახურების სააგენტოს სისტემა მეტ-ნაკლებად გამართულად მუშაობს, თუმცა, შეიძლება უკეთესადაც ემუშავა თუ ზემოთ ნახსენებ გამოწვევებს უპასუხებდა. უფროსი სოციალური მუშაკების აზრით იმისათვის, რომ ამ გამოწვევებს, სოციალური მომსახურების სააგენტომ მოკლე ხანში უპასუხოს საჭიროა ბიუჯეტის გაზრდა, სოციალური მუშაკებისთვის

მოვალეობების შემცირება, მეტი სოციალური მუშაკის დაქირავება, სამუშაო პირობების გაუმჯობესება და ხელფასების ზრდა.

“ბევრი პრობლემის მიუხედავად ჩვენ მაინც ვაკეთებთ ჩვენ საქმეს. ეს საქმე იმ პროცესის ძალიან მნიშვნელოვანი ნაწილია, რასაც ბავშვთა დაცვა მოიცავს. ვიცით რომ ბევრი რამ შესაცვლელია და ძალიან კარგი იქნება თუ უკეთესობისკენ შეიცვლება სიტუაცია, მაგრამ ეს საქმე მუდმივად ვინმემ უნდა აკეთოს და მუშაობის პროცესი არ უნდა შეფერხდეს.” -კვლევის რესპოდენტი, უფროსი სოციალური მუშაკი.

“შესაძლებელია გამოწვევებს მოკლე ხანში პასუხი გაეცეს მხოლოდ იმ შემთხვევაში თუკი გაიზრდება დაფინანსება. ასეთ შემთხვევაში აღმოიხერებოდა სხვა პრობლემებიც, რომლებიც მეტწილად ფინანსურ პრობლემებთანაა დაკავშირებული. იგივე სამუშაო პირობების თუ სოციალური მუშაკების ფინანსური მდგომარეობის გაუმჯობესება, უფრო მეტად ბიუჯეტის ზრდაზეა დამოკიდებული.” -კვლევის რესპოდენტი, უფროსი სოციალური მუშაკი.

“მოკლე ვადაში შეიძლება ამ გამოწვევებს პასუხი გაეცეს. შეუძლებელი არაფერია თუკი გაიზრდება სოციალური მუშაკების რაოდენობა და სამუშაო დატვირთვაც შემცირდება, ამით უკვე დიდი ნაბიჯი იქნება გადადგმული უკეთესობისკენ. სამთავრობო პრიორიტეტების საკითხია ასევე ჩვენი სამსახურის ბიუჯეტის ზრდა, რაზედაც პირდაპირაა დამოკიდებული ჩვენი სამუშაო პირობები.” -კვლევის რესპოდენტი, უფროსი სოციალური მუშაკი.

უფროსი სოციალური მუშაკები მიიჩნევენ, რომ საჭიროა სოციალური მუშაობის, როგორც პროფესიის შესვლა სკოლებში. მათი აზრით ეს ერთ-ერთი გამოწვევაა, რაც მნიშვნელოვნად შეამცირებდა მომართვიანობის რაოდენობებს სკოლებიდან.

“სკოლებიდან ბევრი შეტყობინება შემოდის უსაფუძვლოდ. ხშირად იმის გამოც კი მოგვმართავენ თუკი ბავშვს ზონარი არა აქვს შეკრული ანდა სკოლა ერთი დღით გააცდინა. ამიტომ ვფიქრობ თუკი სოციალური მუშაკი თვითონ ადგილზე, სკოლაში იმუშაებდა ამ მხრივ მნიშვნელოვნად გააუმჯობესებდა სიტუაციას.” -კვლევის რესპოდენტი, უფროსი სოციალური მუშაკი.

უფროსი სოციალური მუშაკების აზრით პრაქტიკა რომელიც მათ ორგანიზაციაში დანერგილი თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტუდენტებისათვის სწავლების მნიშვნელოვანი შემადგენელი კომპონენტია.

“ჩვენთან მოსული სტუდენტები პრაქტიკით უმეტესად კმაყოფილები არიან. ისინი პრაქტიკის ფარგლებში შიგნიდან ადევნებენ თვალს მუშაობის პროცესს ეცნობიან სოციალური მუშაკების მოვალეობებს და ფუნქციებს, ასევე ხშირად სოციალურ მუშაკებთან ერთად დადიან ვიზიტებზე და თავისი თვალთ ხედავენ, რას აკეთებენ ჩვენი სოციალური მუშაკები.” კველვის რესპოდენტი, უფროსი სოციალური მუშაკი

“პრაქტიკის ფარგლებში მოსული სტუდენტები კარგად ეცნობიან სამუშაო პროცესს და სოციალური მუშაკები დახმარებით ერთვებიან სხვადასხვა საქმეებში. დადიან ვიზიტებზე და კავშირს ამყარებენ ბენეფიციარებთან. ჩემი აზრით ეს პროცესი საგრძნობლად უწყობს ხელს მათ შემდგომ პროფესიულ განვითარებას.” -კველვის რესპოდენტი, უფროსი სოციალური მუშაკი.

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულ სოციალურ მუშაკთა პრაქტიკისათვის მზაობა სოციალური მომსახურების სააგენტოში, უფროსი სოციალური მუშაკების პერსპექტივიდან.

უფროსი სოციალური მუშაკები მიიჩნევენ, რომ თსუს კურსდამთავრებული სოციალური მუშაკები, მზად იყვნენ სოციალური მომსახურების სააგენტოში სამუშაოდ და სამუშაო გარემოსთან ადაპტირებაც საკმაოდ სწრაფად მოახერხეს.

“ჩვენს რაიონში ბევრია ისეთი თანამშრომელი ვინც თსუ დაამთავრა. ზოგიერთი მათგანი უკვე ჩვენთან აღარ მუშაობს, თუმცა ეხლაც საკმაო რაოდენობით გვყავს ასეთი თანამშრომლები. თითქმის ყველა მათგანი ადვილად მოერგო სამსახურს. საერთო ჯამში ყველა მათგანი მზად იყო სამუშაოდ. რა თქმა უნდა ადაპტაციისათვის დასჭირდათ გარვეული პერიოდი, თუმცა, ყველაფერს მალე აუღეს ალღო მოვალეობებსაც, სერვისებსაც და სამუშაო სპეციფიკასაც. ჩვენ ერთი შეკრული გუნდი ვართ და ცოდნას, გამოცდილებას და პრობლემებსაც ვუზიარებთ ერთმანეთს. ჩვენთან შეწყობა რთული

არ არის, პირიქით, ვფიქრობ რომ მარტივია.” -კვლევის რესპოდენტი, უფროსი სოციალური მუშაკი.

“პრაქტიკისთვის, ჩემი აზრით, მზად იყვნენ თუმცა თავიდან რამდენიმე კვირა სანამ სამუშაო გარემოს შეეწყობა, არის ხოლმე ადაპტაციის სირთულეები, თუმცა როგორც წესი ეს მარტივად გვარდება. სამუშაოთიც არ იტვირთებიან თავიდანვე ისეთი ინტენსიურობით როგორც სხვები იმიტომ, რომ თანდათან შეეგუონ გარემოს. ამ პირველი ეტაპის შემდეგ უკვე სრულყოფილად იწყებენ მუშაობას.” -კვლევის რესპოდენტი, უფროსი სოციალური მუშაკი

უფროსი სოციალური მუშაკების აზრით, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულები სხვა სოციალური მუშაკებისაგან განსხვავდებიან თეორიული ცოდნის მაღალი დონით, ღირებულებითი სისტემით და ემპათიის მაღალი ხარისხით, ასევე კომუნიკაციის დამყარების უკეთესი ფორმებით ბენეფიციარებთან.

“სხვა უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულებს ჩვენთან არ უმუშავიათ, როგორც სოციალურ მუშაკებს, თუმცა იმ სოციალური მუშაკებისაგან რომლებიც ამ სისტემაში უკვე წლებია მუშაობენ თსუს კურსდამთავრებულები განსხვავდებიან თეორიული ცოდნის დონით, რომელიც წლების წინ ვერ ექნებოდა სოციალურ მუშაკს გასაგები მიზეზების გამო. ამის მიუხედავად წლების გამოცდილებამ ისინი კარგ პროფესიონალებად აქცია და ჩვენი გუნდის სრულფასოვანი წევრები არიან დღემდე.” - კვლევის რესპოდენტი, უფროსი სოციალური მუშაკი.

“თსუს კურსდამთავრებულები სხვა სოციალური მუშაკებისგან გამოირჩევიან იმით, რომ ღირებულებათა სისტემა აქვთ ისე ჩამოყალიბებული, როგორც ნამდვილ პროფესიონალებს შეეფერებათ. ასევე აქვთ თეორიული ცოდნა და ემპათიის უნარი. ეს უნარები საშუალებას აძლევთ მათ უკეთ დაამყარონ კომუნიკაცია ბენეფიციარებთან.” - კვლევის რესპოდენტი, უფროსი სოციალური მუშაკი.

უფროსი სოციალური მუშაკები აღნიშნავენ, რომ კარგი იქნებოდა თუ უნივერსიტეტი უფრო მეტად ქართულ რეალობაზე მორგებულ მასალას შეიტანდა სასწავლო განრიგში.

“აღბათ თეორიული საკითხების გარდა უფრო პრაქტიკული საკითხებიც უნდა შევიდეს საგანმანათლებლო ლიტერატურაში, იყოს მეტი ქეისების განხილვა, პრაქტიკული შემთხვევების უფრო მეტი განხილვა და უფრო რეალური, საქართველოზე, ჩვენი ქვენის სტატისტიკაზე და რეალობაზე მორგებული ლიტერატურა უნდა ისწავლებოდეს” -კვლევის რესპოდენტი, უფროსი სოციალური მუშაკი.

“მე როგორც ვიცი, ისწავლება ამერიკაზე და უცხოური ქვეყნის გამოცდილებაზე მორგებული ქეისები, ესეც კარგია თუმცა უფრო ჩვენს რეალობაზე მორგებული და ჩვენი პრაქტიკისათვის დამახასიათებელი ნიუანსები რომ ისწავლებოდეს უკეთესი იქნებოდა.” -კვლევის რესპოდენტი, უფროსი სოციალური მუშაკი

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კურსდამთავრებული სოციალური მუშაკების ძირითადი გამოწვევები სოციალური მომსახურების სააგენტოში, სფეროს ექსპერტების პერსპექტივიდან.

სფეროს ექსპერტებს სოციალური მომსახურების სააგენტოში მთავარ გამოწვევად მიაჩნიათ ის, რომ სოციალური მუშაკები საკუთარი ფუნქციების შესრულებას ვერ ახერხებენ. ექსპერტების აზრით თუკი რომელიმე სოციალური მუშაკი რეალურ სოციალურ სამუშაოს ახორციელებს, ეს მის პირად გადაწყვეტილებაზეა დამოკიდებული.

“პირველ რიგში ყველაზე მთავარი გამოწვევა ის არის, რომ სოციალური მუშაკები ვერ ასრულებენ სოციალური მუშაკების ფუნქციებს და მათი საქმიანობა მათ პირად ინიციატივებზეა დამოკიდებული. თუკი ვინმე რეალურ სოციალურ სამუშაოს ახორციელებს.” -ინტერვიუს რესპონდენტი, სფეროს ექსპერტი

“ძირითადად სოციალური მუშაკების ფუნქცია მოვალეობები შემოიფარგლება და იფარგლება ისეთი საქმიანობით, რომლებიც უმეტესად ბიუროკრატიული პროცესების თანმდევი და ფებს უწყობს ზოგადად მისი დამსაქმებლის ინტერესებს.” -კვლევის რესპონდენტი, სფეროს ექსპერტი.

სფეროს ექსპერტების აზრით იმ ძირითადი გამოწვევის მიზეზი რასაც ქვია სოციალური მუშაკის ფუნქციის შეუსრულებლობა სოციალური მომსახურების სააგენტოში რამდენიმეა და ეს მიზეზები თავის მხრივ მნიშვნელოვანი გამოწვევები არიან, რომელთა დაძლევა აუცილებელია, რათა სოციალურ მუშაკს სრულყოფილად მიეცეს პროფესიული ფუნქციონირების საშუალება. ეს გამოწვევები/მიზეზები თავის მხრივ ორი მიმართულებით იყოფა. ესენია:

- რესურსების ნაკლებობა
- სამუშაოს მოცულობის დაურეგულირებლობა

“აქ შეიძლება გამოიყოს ორი მიზეზი თუ რატომ ვერ ახერხებენ სოციალური მუშაკები პროფესიულ ფუნქციონირებას ისე, როგორც საჭიროა. პირველ რიგში სააგენტოს ამ ეტაპზე აქვს რესურსების პრობლემა. არ გააჩნია შესაბამისი სივრცეები სოციალური სამუშაოს განსახორციელებლად, არ გააჩნია ტრანსპორტირება არ გააჩნია შესაბამისი რაოდენობის ტექნიკა და მორეს მხრივ ეს არის დაკავშირებული იმასთან რომ არ არის დარეგულირებული ერთ სოციალურ მუშაკზე დასაწერი საქმეების რაოდენობა თვითრად.”-კვლევის რესპოდენტი, სფეროს ექსპერტი.

სფეროს ექსპერტების აზრით სოციალური მუშაკების რაოდენობა რეკომენდირებულზე საგრძნობლად დაბალია, რაც კვებავს დასახელებულ ძირითად გამოწვევას, კერძოდ სოციალური მუშაკების პროფესიული ფუნქციების ჯეროვნად შესრულების შეუძლებლობას.

“ჯერ კიდევ 2009 წელს როდესაც ევროკავშირის ბავშვთა კეთილდღეობის რეფორმის ხელშეწყობი პროექტი მიმდინარეობდა საქართველოში, რომელმაც სოციალური მუშაობის კომპონენტი განათლების სამინისტროდან გადმოიტანა სოციალური მომსახურების სააგენტოში, სოციალური მუშაკების რეკომენდირებული რაოდენობა რაც მაშინ ამ პროექტმა დადო გახლდათ ის რომ მეურვეობა მზრუნველობს ორგანოში 400 სოციალური მუშაკი უნდა დასაქმებულიყო. დღეს არის 2018 წელი და სოციალური მუშაკების რაოდენობა არის 250_მდე. ეს იმას ნიშნავს, რომ იმ მინიმუმ რეკომენდირებულ რაოდენობამდე ჯერ კიდევ დაგვრჩა 150 სოციალური მუშაკი

ასაყვანი. ამიტომ ძალიან მნიშვნელოვანია სოციალური მუშაკების რაოდენობის ზრდა.”
-კვლევის რესპოდენტი, სფეროს ექსპერტი.

ექსპერტების აზრით გამოწვევაა ისიც, რომ სოციალური მომსახურების სააგენტოში დასაქმებული სოციალური მუშაკები მრავალპროფილურად მუშაობენ და არ ხდება პროფესიული სპეციალიზაცია. ყურადღება მახვილდება ასევე იმ ფაქტზე, რომ არ მიმდინარეობს სოციალური მომსახურების სააგენტოში პროფესიული სუპერვიზია.

“სპეციალიზაცია თვითონ შიგნით სააგენტოში მიმართულებების მიხედვით არ ხდება და ყველა სოციალური მუშაკი მუშაობს ყველა მიმართულებაზე რაც ხშირ შემთხვევაში შეიძლება მათ კომპეტენციასაც უკავშირდებოდეს.” -კვლევის რესპოდენტი, სფეროს ექსპერტი.

“სოციალური მომსახურების სააგენტოში არ მიმდინარეობს სოციალური მუშაობისთვის ძალიან მნიშვნელოვანი მექანიზმის პროფესიული სუპერვიზირების პრაქტიკა, რაც ძალიან დიდი პრობლემაა.” -კვლევის რესპოდენტი, სფეროს ექსპერტი

სფეროს ექსპერტების აზრით, გამოწვევაა სააგენტოს სოციალური მუშაკების კვალიფიკაციის დონე და ისიც, რომ დამქირავებელი არ ზრუნავს მათ პროფესიულ ზრდაზე მას შემდეგ რაც სოციალური მუშაკები სოციალური მომსახურების სააგენტოში დაიწყებენ მუშაობას.

“ერთ ერთი გამოწვევაა ის, რომ სოციალური მომსახურების სააგენტოში დასაქმებული ადამინი კარგავს პროფესიული ზრდის შანსს, რადგან არ არსებობს შესაბამისი პროფესიული გადამზადების და განვითარების მექანიზმები სააგენტოში. ეს ასპექტი სოციალური მუშაკისთვის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია და შემდგომში უკვე შედეგების კუთხით რთულ მდგომარეობას ქმნის” კვლევის რესპოდენტი, სფეროს ექსპერტი

2009 წელს კანონში შესული ცვლილებით სოციალური მუშაობა რეგულირებული პროფესია აღარ არის და სოციალურ მუშაკად მუშაობის დაწყების უფლება აქვთ არადიპლომირებულ ადამიანებსაც. (EMC, 2017)

“გასაგებია რომ სამუშაო პირობები და დაბალი ხელფასის პრობლემა დგას, თუმცა, სოციალური მომსახურების სააგენტოში ამჯერად უფრო მნიშვნელოვანი გამოწვევები არსებობს. პირველ რიგში ეს სოციალური მუშაკების კვალიფიკაციას ეხება. სოციალური მომსახურების სააგენტოში ამ ფონზე აღარ უნდა ხდებოდეს არადიპლომირებული სოციალური მუშაკების აყვანა. ამასთან ერთად მთავარი პრობლემა ისაა, რომ რეალურად ძალიან მწირია სოციალური მომსახურების სააგენტოს სერვისები და ასევე პრევენციული სერვისები. სწორედ ამიტომ ვფიქრობ ბენეფიციარები უფრო იჩაგრებიან ვიდრე სოციალური მუშაკები მათი რთული სამუშაო პირობების მიუხედავად” - კვლევის რესპონდენტი, სფეროს ექსპერტი.

სფეროს ექსპერტების მიხედვით, კვალიფიკაციის პრობლემაში, რომელიც სოციალური მომსახურების სააგენტოს სოციალურ მუშაკებს უდგათ, არ შედის მხოლოდ საუნივერსიტეტო განათლების ან პრაქტიკულ გამოცდილებაზე დამყარებული ასპექტები, არამედ დიდი მნიშვნელობა ენიჭება სოციალური მუშაკის, როგორც პროფესიონალის ღირებულებათა სისტემასაც.

“ვფიქრობ ღირებულებები ამ სფეროში მომუშავე ადამიანისათვის არანაკლებ მნიშვნელოვანია ვიდრე თეორიული ცოდნა ან პრაქტიკული გამოცდილების დიდი მარაგი. ამას უნივერსიტეტი ვერ შეგასწავლის, ამიტომ შეიძლება უნივერსიტეტი დაამთავრო და მაინც არ იყო პროფესიონალი სოციალური მუშაკი. სწორედ ამ პრობლემას ვხედავ სააგენტოში ზოგადად.” - კვლევის რესპონდენტი, სფეროს ექსპერტი.

სფეროს ექსპერტები ამბობენ, რომ მოკლევადიან პერსპექტივაში სოციალური მომსახურების სააგენტოში არსებულ მთავარ გამოწვევებზე ადეკვატური პასუხის გაცემა მოსალოდნელი არ არის, ვინაიდან არ არის დაგეგმილი ბიუჯეტის ზრდა მომდენვო ერთი წლის განმავლობაში. ასევე კანონი, რომლის მიღებასაც აპირებს საქართველოს პარლამენტის სოციალური მუშაობის შესახებ შეიცავს ბევრ ხარვეზებს, თუმცა სავარაუდოა რომ ამ ხარვეზების ნაწილი აღმოიფხვრება.

“არსებულ მთავარ გამოწვევებზე მოკლე ხანში პასუხის გაცემა არვიცი რამდენად იქნება შესაძლებელი, ყოველ შემთხვევაში ამ წლის ბიუჯეტში ზრდა ნამდვილად არ არის გათვალისწინებული. რაც შეეხება იმას, რომ არის მცდელობა კანონპროექტის

მიღებისა სოციალურ სამუშაოსთან დაკავშირებით, ეს კანონპროექტი შეიძლება გარკვეულწილად არეგულირებდეს მნიშვნელოვან ასპექტებს, მაგრამ იმ რედაქციით როგორც დღეს არის, ეს კანონპროექტი ძალიან ბევრ ხარვეზებს შეიცავს, თუმცა იმედი ვიქონიოთ რომ გამოსწორდება. ანუ მე უახლოესი ერთი წლის განმავლობაში პოზიტიური ცვლილებების ალბათობას ნაკლებად ვხედავ.” -კვლევის რესპონდენტი, სფეროს ექსპერტი.

ინდივიდუალურად სოციალური მუშაკებისთვის არსებულ მთავარ გამოწვევად ექსპერტები მიიჩნევენ სამშაოს ძალიან დიდი მოცულობას.

“კონკრეტული სოციალური მუშაკისთვის მთავარი გამოწვევა არის ის, რომ შემთხვევების რაოდენობა, რომელზეც სოციალურ მუშაკს უწევს მუშაობა საერთაშორისო პრაქტიკის გათვალისწინებით უნდა იყოს ოცი ხოლო თბილისში მომუშავე სოციალური მუშაკებს თვეში 80-დან 100 შეეთხვევაზე უწევთ მუშაობა.” - კვლევის რესპოდენტი, სფეროს ექსპერტი.

სფეროს ექსპერტები თვლიან, რომ საჭიროა სოციალური სამუშაოს როგორც სფეროს დეცენტალიზაცია.

“მე ვფიქრობ, რომ სოციალური სამუშაოს აღსასრულებლად ცალკე სსიპ_ი უნდა იყოს და საერთოდ უნდა გამოეყოს ეს კომპონენტი სოციალური მომსახურების სააგენტოს. სოციალური პოლიტიკის ნაწილში ბევრად უფრო აქტიურად უნდა იყოს სოციალური მუშაკების როლი გათვალისწინებული ზოგადად. ანუ მე ვთვლი რომ ეს მეურვეობა მზრუნველობა უნდა იყოს ცალკე ორგანო, ცალკე უწყება, რომელთანაც ასევე იქნება მიბმული ბავშვებისათვის მისაწოდებელი სერვისები. ეს სერვისები უნდა უნდა იყოს გამიჯნული მაგალითად ხანდაზმულებისთვის მისაწოდებელი სერვისებისაგან. უნდა მოხდეს სფეროების გამიჯვნა და სოციალური მუშაკების სფეროების მიხედვით სპეციალიზაცია. ეს ყველაფერი თავად ამ სსიპ_მა უნდა დაარეგულიროს.” -კვლევის რესპოდენტი, სფეროს ექსპერტი.

“ჩემი ღრმა რწმნით თუკი დეცენტრალიზაცია მოხდება და ცალკე სსიპ_ი შეიქმნება დაფინანსებაც გაიზრდება, რადგან ეს იქნება ცალკე ორგანო და არა დეპარტამენტი

სსიპ_ში. აქედან გამომდინარე მოხდება სოციალური მუშაკების სპეციალიზაცია სხვადასხვა სფეროებზე და პროფესიული გადამზადების საშუალებაც მეტად გაუჩნდებათ სოციალურ მუშაკებს.” -კვლევის რესპოდენტი, სფეროს ექსპერტი.

სფეროს ექსპერტები საუბობენ ასევე იმის შესახებ, რომ სერვისების მიწოდების სქემა უნდა შეიცვალოს, და სერვისებმა უფრო მეტად პრევენციული ხასიათი უნდა მიიღონ.

“დღესდღეობით არსებული სერვისების უმეტესობა არ არის პრევენციული, ასევე თავად სერვისების მიწოდების პროცესში შეინიშნება უამრავი ნაკლი, კონკრეტულად ის რომ მომსახურების მიმღები სერვისს გვიან ლეზულობს.” -კვლევის რესპოდენტი, სფეროს ექსპერტი.

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულ სოციალურ მუშაკთა პრაქტიკისათვის მზაობა სოციალური მომსახურების სააგენტოში, სფეროს ექსპერტების პერსპექტივიდან.

სფეროს ექსპერტები მიიჩნევენ, რომ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულები პრაქტიკისათვის მზად არიან, თუმცა თავად სამუშაო სპეციფიკა არ აძლევს მათ თავიანთი თეორიული ცოდნის რეალიზების შესაძლებლობას. მათივე თქმით, თბილისი სახელმწიფო უნივერსიტეტმა საჭირო არ არის ამ ეტაპზე შეცვალოს სწავლების კურსი.

“ჩემი აზრით, ამ ეტაპზე უნივერსიტეტმა არავითარ შემთხვევაში არ უნდა შეიცვალოს გეზი, რაც გულისხმობს სწავლების პროცესს და ძირითად მიმართულებებს და არ უნდა მოერგოს იმ კვაზი სოციალური მუშაობის პრაქტიკას რაც დღესდღეობით ხორციელდება თბილისის სოციალური მომსახურების სააგენტოში.” -კვლევის რესპოდენტი, სფეროს ექსპერტი.

“ჩემთვის წარმოუდგენელია იმ პირობებში რომელშიც დღეს სოციალურ მუშაკებს უწვეთ მუშაობა, როგორ უნდა გამოიყენოს ცოდნა თუნდაც იყოს სათანადო დონეზე მომზადებული და პროფესიონალი. ამისთვის არანაირი ხელისშემწყობი ფაქტორი არ არსებობს. შეიძლება იმ ადამიანმა დაწეროს კარგი დასკვნა და კარგად მიყვეს რამდენიმე

საქმეს თუმცა ხელშესახებ შედეგს ვერანაირად ვერ მიიღებს ასეთ პირობებში.” -კვლევის რესპონდენტი, სფეროს ექსპერტი.

“იმდენად დიდია განსვლა ის რაც არის ნამდვილი სოციალური მუშაობა და რაც უნივერსიტეტში ისწავლება და იმის შორის რაც რეალურად პრაქტიკაში მიმდინარეობს, რომ ასეთი პრაქტიკისათვის უნივერსიტეტმა სტუდენტი ვერ და არ უნდა მოამზადოს.” -კვლევის რესპონდენტი, სფეროს ექსპერტი.

ექსპერტები თვლიან, რომ პრაქტიკა, რომელსაც სტუდენტი თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში სწავლის ფარგლებში იღებს მისასალმებელი პროცესია, თუმცა, შეიძლება არსებობდეს ისეთი პრაქტიკის მაგალითები, სადაც სტუდენტები ვერ ითვისებენ პრაქტიკული მუშაობისთვის საჭირო უნარებს. მათი აზრით, ეს პროცესი დიდწილადაა დამოკიდებული პრაქტიკის ორგანიზაციასა და სტუდენტის სუპრევიზირებაზე პრაქტიკის პროცესში.

“ჩემი აზრით, ამ პრაქტიკას დიდი მნიშვნელობა აქვს, თუმცა აქ გასათვალისწინებელია როგორ მიმდინარეობს პრაქტიკა. კარგი პრაქტიკის მიღება დამოკიდებულია ორგანიზაციაზე, სადაც სტუდენტი მიდის და ხარისხიან სუპრევიზიაზე პრაქტიკის მიმდინარეობისას.” -კვლევის რესპონდენტი, სფეროს ექსპერტი.

“ვფიქრობ, თუნდაც ორგანიზაციის შიგნით პრაქტიკოს სტუდენტს, რომ მიეცეს ერთი მარტივი ქეისი რაზედაც ინდივიდუალურად იმუშავენ ეს მას ძალიან ბევრ რამეს ასწავლიდა, თუმცა ეს თავად პრაქტიკის ორგანიზაციის გადასაწყვეტია.” -კვლევის რესპონდენტი, სფეროს ექსპერტი.

საერთო ჯამში, სფეროს ექსპერტების მოსაზრებით, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კურდამთავრებულები მზად არიან სააგენტოში მუშაობისათვის თუ იქ არსებული სამუშაო გარემო არ აძლევს მათ თავიანთი ცოდნის რეალიზების საშუალებას. მიუხედავად ამისა მიიჩნევენ რომ უნივერსიტეტში არსებობს გარკვეული პრობლემები და ეს პრობლემები ძირითად უკავშირდება სოციალურ მუშაობის

დარგებში სტუდენტების სპეციალიზაციას, ასევე საგნებისა და შესაბამისი ლიტერატურის ნაკლებობას.

ძირითადი მიგნებები

1. სოციალური მომსახურები სააგენტოში სოციალური მუშაკებისთვის მთავარი გამოწვევებია:

- პროფესიული საქმიანობის ხარისხიანად შესრულების შეუძლებლობა, რაც გამოწვეული არანორმირებული სამუშაო მოცულობით და სოციალური მუშაკების სიმცირით.
- არასწორად დაგეგმილი პროგრამები, სიტემური პრობლემები, რომლებიც სერვისების შედეგიანობას საგრძნობლად ამცირებს.
- ბიუჯეტის სიმცირე. პრევენციული სერვისების არ არსებობა.
- რთული სამუშაო პირობები, მოუწესრიგებელი ინფრასტრუქტურა, არანორმირებული, სამუშაო საათები, არაადაპტირებული გარემო.
- ტრანსპორტირების პრობლემა და ანაზღაურების სიმცირე.
- სუპერვიზიის მექანიზმის არ არსებობა.
- პროფესიული გადამზადების და ზრდისთვის შესაბამისი პირობების არ ქონა.
- ერთმანეთთან კოორდინირებული მუშაობის პრობლემა.
- პოლიციასთან კომუნიკაციის პრობლემა.
- სოციალური მუშაკების კვალიფიკაციის პრობლემა.

2. სოციალური მუშაკები სოციალური მომსახურების სააგენტოში სამუშაოდ მზად იყვნენ, რაშიც მათ დაეხმარათ უნივერსიტეტში მიღებული თეორიული ცოდნა, უნივერსიტეტში სწავლების პრაქტიკული ნაწილი და ღირებულებათა სისტემის გამოყალიბება რაშიც უნივერსიტეტმა თავისი წვლილი შეიტანა.

3. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი ნაკლებად ეფექტურია სოციალური მუშაობის მაკრო დონზე სწავლების თვალსაზრისით, ასევე დგას სოციალური მუშაობის საგნების ნაკლებობის პრობლემა და ქართულ რეალობაზე მორგებული შემთხვევების და პრაქტიკების შესწავლის უკეთ შესწავლის საჭიროება.

4. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტიდან მიღებული ცოდნა, ხშირად შეიძლება დარჩეს გამოუყენებელი იმის გამო, რომ სოციალური მომსახურების

საგენტოში არ მიმდინარეობს სოციალური მუშაობის სტანდარტებისათვის შესაბამისი მუშაობა.

5. სოციალური მომსახურების სააგენტოს თანამშრომლები ხედავენ საჭიროებას სოციალური მუშაობა სკოლებშიც დაინერგოს.

6. სოციალური მომსახურების სააგენტო ჯეროვნად ვერ პასუხობს ბავშვთა კეთილდღეობის სფეროში არსებულ გამოწვევებს, ამ მხრივ განსაკუთრებული პრობლემაა ქუჩაში მცხოვრები და მომუშავე ბავშვები და პრევენციული სერვისების ნაკლებობა რაც ხელს უწყობს ოჯახიდან ბავშვების გამოყვანის პრაქტიკის წახალისებას.

7. სოციალური მომსახურების სააგენტოში არსებულ გამოწვევებზე საპასუხოდ უახლოესი ერთი წლის განმავლობაში ცვლილებები არ არის მოსალოდნელი.

8. ბავშვთა კეთილდღეობის სფეროს ექსპერტებს შორის მიმდინარეობს დეცენტრალიზაციის თემის განხილვა, თუმცა მას სხვადასხვა კუთხით უყურებენ.

დასკვნა და რეკომენდაციები

ბავშვთა კეთილდღეობის სფეროში ბევრი მნიშვნელოვანი გამოწვევა არსებობს. მნიშვნელოვანი ამ გამოწვევებზე პასუხი, რადგან საბოლოო ჯამში სწორედ ესაა განმსაზღვრელი ფაქტორი თუ როგორ იქნება ბავშვების უფლებები დაცული საქართველოში. ქვეყანაში მაღალია ბავშვთა სიღარიბე, საზოგადოების დიდ ნაწილს ჯერ კიდევ არა აქვს გაცნობიერებული, რომ დაუშვებელია ბავშვზე ძალადობა და ბავშვის აღზრდის ძალადობრივ მეთოდებს შეიძლება დამანგრეველი შედეგები მოჰყვეს გრძელვადიან პერსპექტივაში. სათანადოდ არ არის დაცული შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ბავშვების უფლებები, გარემო არაადაპტირებულია და საზოგადოება ჯერ კიდევ მოქცეულია სტერეოტიპებისა და მცდარი აზრების გავლენის ქვეშ, რის გამოც მაღალია შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ბავშვების ხილვადობა და მათი პოზიტიური თუ ნეგატიური დისკრიმინაციის ალბათობა. მწვავედ დგას ქუჩაში მცხოვრები და მომუშავე ბავშვების პრობლემა, რომლის მოგვარებაზე ზრუნვაც ჯერჯერობით ვერ გახდა სამთავრობო პრიორიტეტების ნაწილი.

ამ ფონზე ძალიან მნიშვნელოვანია სოციალური მომსახურების სააგენტოს მოქმედება, მისი როგორც ბავშვთა დაცვის მთავარი ორგანოს გამართულად მუშაობა, ხოლო სოციალური მუშაკი ყველა ამ პრობლემის წინააღმდეგ სამუშაოდ ერთ-ერთი მთავარი რგოლია.

კვლევის შედეგად გამოიკვეთა, რომ სოციალური მომსახურების სააგენტოში სოციალური მუშაკებისთვის მთავარი გამოწვევაა მათი პროფესიული მოვალეობების ჯეროვნად განხორციელების შეუძლებლობა. ამ გამოწვევას თან სდევს რამდენიმე მნიშვნელოვანი ქვეგამოწვევა, რომლებიც დაკავშირებულია სოციალური მუშაკების შესასრულებელი არაადეკვატურად დიდი მოცულობასთან, მათი ფუნქციების არასწორ გადანაწილებასთან და თავად სოციალური მუშაკების ნაკლებობასთან, ამ კუთხით მინიმალურ სტანდარტებამდეც კი ბევრი რამაა გასაკეთებელი.

ამ გამოწვევებს თან სდევს გამოწვევები სისტემური პრობლემების მიმართულებით. გამოიკვეთა, რომ მიზნობრივი სერვისები არაეფექტურად მუშაობს, არ არის საკმარისი

სერვისები და აქცენტი არ არის გაკეთებული პრევენციაზე. სოციალური მომსახურების სააგენტო ეფექტურად ვერ მუშაობს ქუჩაში მცხოვრებ და მომუშავე ბავშვებთან, რაც განაკუთრებით თვალშისაცემია.

ბევრი პრობლემაა სოციალური მუშაობის სამუშაო პირობების გარშემო. არ არის საკმარისი სივრცეები, ტექნიკა და მწვავედ დგას ტრანსპორტიების პრობლემა. სოციალური მუშაკები მიიჩნევენ, რომ დაბალი ანაზღაურება აქვთ, რაც კიდევ უფრო ართულებს გადაადგილებასთან დაკავშირებულ საკითხებს. არაადაპტირებულია შენობები და არ არის კონფიდენციალობის დაცვის საშუალება ბენეფიციარებთან ურთიერთობის დროს.

გამოიყო ასევე სოციალური მუშაკების ერთმანეთთან ეფექტური კომუნიკაციის პრობლემა, სამუშაოს დიდი მოცულობიდან გამომდინარე, ასევე პოლიციასთან კომუნიკაციის პრობლემები. დამქირავებელი არ ზრუნავს სოციალური მუშაკების პროფესიულ განვითარებაზე, ასევე არ არსებობს სუპერვიზიის ეფექტური მექანიზმი.

კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კურსდამთავრებული სოციალური მუშაკები მეტწილად მზად იყვნენ სოციალური მომსახურების სააგენტოში სამუშაოდ. ამ პროცესში მათ ეხმარებოდათ მიღებული თეორიული ცოდნა და საუნივერსიტეტო პროგრამის პრაქტიკული ნაწილი, რომელიც მათ სხვადასხვა ორგანიზაციებში პრაქტიკის გავლის შესაძლებლობას აძლევდათ. გამოიკვეთა, რომ უნივერსიტეტისგან მიღებულ ცოდნასა და რეალურად ველზე არსებულ მდგომარეობას შორის დიდი სხვაობაა და სოციალური მომსახურების სააგენტოში თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულ სტუდენტს სრულფასოვნად არ ეძლევა თავისი ცოდნის პრაქტიკულ საქმიანობაში გამოყენების საშუალება.

ამ პრობლემების მიუხედავად, სოციალური მუშაკები საუბრობენ პრაქტიკული ცოდნის კიდევ უფრო განმტკიცების საჭიროებაზე უნივერსიტეტის მხრიდან, რაც გულისხმობს ქართულ რეალობაზე მორგებულ სახელმძღვანელოებსა და მეტი პრაქტიკული შემთხვევების განხილვას ქართული რეალობიდან. ასევე იკვეთება, რომ არსებობს

სოციალური მუშაობის საგნების ნაკლებობა სოციალური მუშაობის საუნივერსიტეტო პროგრამებზე.

კვლევის შედეგად გამოიკვეთა, რომ სისტემის თანამშრომლებს გაცნობიერებული აქვთ სკოლებში სოციალური მუშაობის დანერგვის აუცილებლობა. ასევე ექსპერტთა გარკვეული ნაწილი საუბრობს სოციალური მუშაობის როგორც სფეროს, სოციალური მომსახურების სააგენტოსაგან დეცენტრალიზაციაზე და აღნიშნავენ ამ მოვლენის რამდენიმე დადებით მხარეს.

კვლევის მიხედვით, სურათი რომ უკეთესობისაკენ შეიცვალოს საჭიროა შესრულდეს შემდეგი რეკომენდაციები:

- განსაზღვრულ იქნას სოციალური მუშაკების შესასრულებელი სამუშაოს მაქსიმალური მოცულობა საერთაშორისო პრაქტიკების გამოცდილებით მიღებული სტანდარტების შესაბამისად.
- გაიზარდოს სოციალური მუშაკების რაოდენობა სტანდარტულად დადგენილ მინიმუმ ზღვრამდე მაინც.
- გაიზარდოს მეურვეობა-მზრუნველობის დეპარტამენტის ბიუჯეტი და დაიწყოს სოციალური მუშაკების სამუშაო პირობების გაუმჯობესებაზე ზრუნვა, მათ შორის გათვალისწინებული იქნას ტრანსპორტირებასთან და დაბალ ანაზღაურებასთან დაკავშირებული პრობლემები.
- შეიცვალოს მიზნობრივი პროგრამების ფუნქციონირების სისტემა და აქცენტი გაკეთდეს პრევენციული სერვისების დანერგვაზე.
- სოციალური მომსახურების სააგენტომ და სხვა სახელმწიფო სტრუქტურებმა მეტი აქცენტი გააკეთონ ქუჩაში მცხოვრები და მომუშავე ბავშვების პრობლემის მოგვარებაზე.
- დაინერგოს სოციალური მუშაკების სუპერვიზიის ეფექტური მექანიზმი.
- სოციალური მომსახურების სააგენტომ რეგულარულად მისცეს დაქირავებულ სოციალურ მუშაკებს პროფესიული ზრდისთვის საჭირო ტრენინგებსა და სხვა ღონისძიებებში ჩართვის საშუალება.

- თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტმა გაზარდოს სოციალური მუშაობის პროგრამებზე საგნების რაოდენობა და აქცენტი გააკეთოს ქართულ რეალობაზე მორგებული მასალის სტუდენტებისათვის მიწოდებაზე.

ბიბლიოგრაფია

- EMC. (2017). *სოციალური მომსახურების სააგენტოს სოციალურ მუშაკთა შრომითი პირობები და გამოწვევები*. თბილისი: ადამიანის უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგის ცენტრი.
- Grant, S. (2014). *Readiness for Practice of Newly Qualified Social Workers*. Glasgow:Glasgow Caledonian University.
- Hay, K. (2012). From student to employee: A conversation about transition and readiness for practice in a statutory social work organisation. *Social Work Now*.
- Hojer, S. (2013). Readiness for practice: social work students' perspectives in England, Italy, and Sweden. *European Journal of Social Work*. *Europen Journal of Social Work*.
- ISSA სოციალური კვლევისა და ანალიზის ინსტიტუტი. (2016). *შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ბავშვთა სტიგმატიზაციის კვლევა*. თბილისი: გაეროს ბავშვთა ფონდი.
- Partskhaladze, N. (2017). *Child Protection Social Work Workforce in Georgia and Countries of CEE/CIS Region*. Tbilisi: Tbilisi State University.
- Sharp, E. (2010). *The Relationship of Social Work Education to the Readiness for Practice*. Victoria: Univercity of Victoria.
- ssa.gov.ge. (2018, January 14). *ssa.gov.ge*. Retrieved from *ssa.gov.ge*: http://ssa.gov.ge/index.php?lang_id=GEO&sec_id=14
- tsu.edu.ge. (2018, January 25). *tsu.edu.ge*. Retrieved from *tsu.edu.ge*: https://www.tsu.ge/data/file_db/PR/katalogi-social-political.pdf
- Unicef. (2010). *სოციალური მომსახურების ხელმისაწვდომობის ბარიერების კვლევა*. თბილისი: გაეროს ბავშვთა ფონდი.
- Whitaker, T. R. (2012). Professional Social Workers in the Child Welfare. *Journa of Family Strengths*, 1-2.
- Wilkins, D. (2014). The use of theory and research knowledge in child protection social work practice. *Canterbury: University Of Kent*.
- აბაშიძე, ა. (2016). *შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ქალების წინაშე არსებული ბარიერები მართმსაჯულების ხელმისაწვდომობის კუთხით*. თბილისი: ძალადობისგან დაცვის ეროვნული ქსელი.
- გოლობი, რ. (2013). ბავშვთა უფლებების კვლევა.სწავლება დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებათა შესახებ-საგაკვეთილო გეგმებიზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის დაწყებითი საფეხურისათვის. In რ. გოლობი, *ბავშვთა უფლებების კვლევა.სწავლება დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებათა შესახებ-საგაკვეთილო გეგმებიზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის დაწყებითი საფეხურისათვის* (pp. 13-14). თბილისი: Council of Europe.

- გოჩიაშვილი, ნ. (2015). *ფსიქოსოციალური საჭიროების მეორე ქალთა მიმართ ძალადობა საქართველოში_ ძირითადი ტენდენციები*. თბილისი: პარტნიორობა ადამიანის უფლებებისთვის.
- დვალიშვილი, დ. (2013). *ბავშვთა მიმართ ძალადობა საქართველოში*. თბილისი: გაეროს ბავშვთა ფონდი.
- მშვიდლობაძე, ა. (2016). *მოსახლეობის კეთილდღეობის კვლევა*. თბილისი: გაეროს ბავშვთა ფონდი.
- ნამიჭიშვილი, ს. (2014). *ბავშვთა კეთილდღეობის რეფორმისა და ბავშვზე ზრუნვის სისტემის შეფასება*. თბილისი: ძლიერი კოალიცია ბავშვთა კეთილდღეობისათვის.
- ნაჭყებია, თ. (2017). *ქუჩაში მცხოვრები და მომუშავე ბავშვები-რეალობა და გამოწვევები*. თბილისი: თბილისის თავისუფალი უნივერსიტეტი.
- საქართველოს სახალხო დამცველი. (2016). *ბავშვთა უფლებრივი მდგომარეობა საქართველოში*. თბილისი: საქართველოს სახალხო დამცველი.
- საქართველოს სახალხო დამცველი. (2016). *საქართველოში ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის მდგომარეობის შესახებ*. თბილისი: საქართველოს სახალხო დამცველი.
- საქართველოს სახალხო დამცველი. (2016). *შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა უფლებრივი მდგომარეობა საქართველოში*. თბილისი: საქართველოს სახალხო დამცველი.
- საქართველოს სახალხო დამცველი. (2017). *ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში მოსწავლეთა მიმართ ძალადობის კუთხით არსებული მდგომარეობა*. თბილისი: საქართველოს სახალხო დამცველი.
- ღვედაშვილი, ქ. (2016). *ბავშვები ქუჩებიდან. ლიბერალი, 1-2*.
- შატბერაშვილი, ნ. (2011). *სოციალური მუშაობის სიტუაციური ანალიზი საქართველოში*. თბილისი: საქართველოს სოციალურ მუშაკთა ასოციაცია.
- ჯეპრა. აი ერ სი(ARC). (2016). *სოციალური ნორმების ანალიზი ბავშვთა მიმართ ძალადობის კონტექსტში*. თბილისი: გაეროს ბავშვთა ფონდი.

დანართი 1.

სიღრმისეული ინტერვიუს გზამკვლევი სოციალური მუშაკებისთვის

1. მისალმება, გაცნობა, კვლევის გაცნობა

2. ზოგადად მოგვიყევით პროფესიული საქმიანობის შესახებ, რა მოვალეობები გაქვთ?

ჩაძიება: ძირითადად რა სირთულებს აწყდებით ველზე მუშაობის პირობებში, პრაქტიკული საქმიანობს განხორციელების დროს?

3. როგორ შეაფასებთ სამუშაო პირობებს? (სამუშაო საათების რაოდენობა, ინფრასტრუქტურა, შესასრულებელი მოვალეობები) გთხოვთ ისაუბროთ თითოეულ მათგანზე

4. როგორ შეაფასებდით პოლიტიკურ კურსს (ხედვას) რომელიც თქვენი სამუშაოს ძირითად მიმართულებებს განსაზღვრავს?

ჩაძიება: თქვენი აზრით რამდენად შეესაბამება ერთმანეთს არსებული პრობლემები და თქვენი ძირითადი სამსახურებრივი მოვალეობები?

5. თქვენი აზრით რა არის ამ სფეროში სოციალური მუშაობის მთავარი გამოწვევა (გამოწვევები)?

ჩაძიება: რა არის თვენთვის როგორც სოციალური მუშაკისთვის მთავარი გამოწვევა? (რამდენად ემთხვევა ეს ორი ერთმანეთს)

6. თქვენი აზრით რამდენად შესრულებადია აღნიშნული გამოწვევები ახლო მომავალში?

7. უნივერსიტეტის დამთავრების შემდეგ რამდენ ხანში დასაქმდით და რამდენად მზად იყავით ასეთი სამსახურისთვის თქვენი თეორიული ცოდნის გათვალისწინებით?

ჩაძიება: რამდენად შეესაბამება უნივერსიტეტში მიღებული ცოდნა იმ პრაქტიკულ სამუშაოებს რისი შესრულებაც სამსახურში გიწევთ.

8. თვენი აზრით რამდენად მზად მყოფი ტოვებს სოციალური მუშაობის სტუდენტი უნივერსიტეტს იმისათვის რომ ამ სფეროში ველზე მუშაობას თავი გაართვას?

ჩაძიება: თქვენი აზრით რა არის მთავარი ხელისშემშლელი ფაქტორები იმისთვის რომ სტუდენტი მზად იყოს ამ სფეროში პრაქტიკული სამუშაოებისთვის.

სიღრმისეული ინტერვიუს გზამკვლევი უფროსი სოციალური მუშაკებისთვის.

1. მისალმება, გაცნობა, კვლევის გაცნობა.

2. თქვენი აზრით რა არის ამჯერად სოციალური მუშაობის მთავარი გამოწვევა სოციალური მომსახურების სააგენტოში.

ჩაძიება: როგორ ფიქრობთ რატომაა ეს გამოწვევა ყველაზე უფრო მნიშვნელოვანი?

3. თქვენი აზრით რა არის კონკრეტულად სოციალური მუშაკებისთვის მთავარი გამოწვევები ყოველდღიურ პრაქტიკაში?

ჩაძიება: დღესდღეობით რამდენად აქვთ სოციალურ მუშაკებს შესაძლებლობა გაუმკლავდნენ ამ გამოწვევებს?

3. თქვენი აზრით რამდენად გამართულად მუშაობს სისტემურად სოც. სააგენტოს ის ნაწილი სადაც სოციალურ მუშაკებს უწევთ მუშაობა?

ჩაძიება: თქვენი აზრით რა არის ამ სისტემის ძლიერი და სუსტი მხარეები?

4. თქვენი ხედვით რამდენად მზად არიან სოციალური მუშაობის პრაქტიკისთვის ის სტუდენტები, რომლებმაც სოც. მუშაობის პროგრამა დაასრულეს თსუში? თუ განსხვავებიან სხვა უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულებისგან?

ჩაძიება: რამდენად ეხმარებათ მათ თეორიული ცოდნა პრაქტიკაში?

5. . როგორ ფიქრობთ რა მიმართულებები უნდა გააუმჯობესოს უნივერსიტეტმა (თსუ_მ), რომ პრაქტიკისათვის უკეთესი მზაობით გამოუშვას სოციალური მუშაკები?

6. თქვენი აზრით რა არის მთავარი ბარიერები რაც სოციალურ მუშაკს აფერხებს პროფესიულ საქმიანობაში?

ჩაძიება: რამდენად აღმოფხვრადია ეს ბარიერები?

7. თქვენი აზრით რა უნდა შეიცვალოს პოლიტიკის დონეზე რომ სააგენტოს სოციალურმა მუშაკებმა უკეთ იფუნქციონირონ?

8. თქვენი აზრით როგორია სოციალური მუშაკების სამუშაო პირობები ამჟერად?

ჩაძიება: რა არის მთავარი პრობლემა (პრობლემები) ამ კუთხით?

სიღრმისეული ინტერვიუს გზამკვლევი სფეროს ექსპერტებისათვის.

1. მისაღმება, გაცნობა, კვლევის გაცნობა

2. როგორ ფიქრობთ რა არის მთავარი გამოწვევები დღესდღეობით სოციალური მომსახურების სააგენტოსთვის სოციალური მუშაობის სფეროში?

ჩაძიება: თქვენი აზრით რამდენად შეიძლება სააგენტომ უპასუხოს ამ გამოწვევებს?

3. თქვენი აზრით რა არის მთავარი გამოწვევები სოციალური მომსახურების სააგენტოს სოციალური მუშაკებისთვის?

ჩაძიება: რამდენადაა დამოკიდებული ამ გამოწვევებზე პასუხი სააგენტოს სოციალური მუშაკების ხარისხიან აკადემიურ განათლებაზე?

4. როგორ ფიქრობთ რამდენად არიან მზად სააგენტოს სოციალური მუშაკები პროფესიულად?

ჩაძიება: რა უნდა გაკეთდეს იმისთვის რომ ვითარება პოზიტიურად შეიცვალოს?

5. როგორ ფიქრობთ რა მიმართულებები უნდა გააუმჯობესოს უნივერსიტეტმა (თსუ-მ), რომ პრაქტიკისათვის უკეთესი მზაობით გამოუშვას სოციალური მუშაკები?

6. თქვენი აზრით რა სისტემური ცვლილებებია საჭირო რომ სააგენტოში სოციალური მუშაკების მუშაობამ მთავარ გამოწვევებს უპასუხოს?

ჩაძიება: როგორ ფიქრობთ რამდენად კარგადაა დაგეგმილი სააგენტოში სოციალური მუშაკების მუშაობის სპეციფიკა სისტემურად?

7. თქვენი აზრით რა უნდა შეიცვალოს პოლიტიკის დონეზე რომ სააგენტოს სოციალურმა მუშაკებმა უკეთ იფუნქციონირონ?

8. თქვენი აზრით როგორია სოციალური მუშაკების სამუშაო პირობები ამჟერად?

ჩამიება: რა არის მთავარი პრობლემა (პრობლემები) ამ კუთხით?

დანართი 2.

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

Revazi Khvedelidze

The Main Challenges of Tbilisi State University's social works programs'
(bachelor/master's studys) graduates in a social service agency

Social Work

MA thesis is prepared with the purpose of obtaining Master's Degree in Social
work

Supervisor: Tamar Makharadze

Associate professor, Tbilisi State University

Tbilisi

2018